

PRESVEDČENIE MOTIVÁCIA POSŁANIE ODHODLANIE

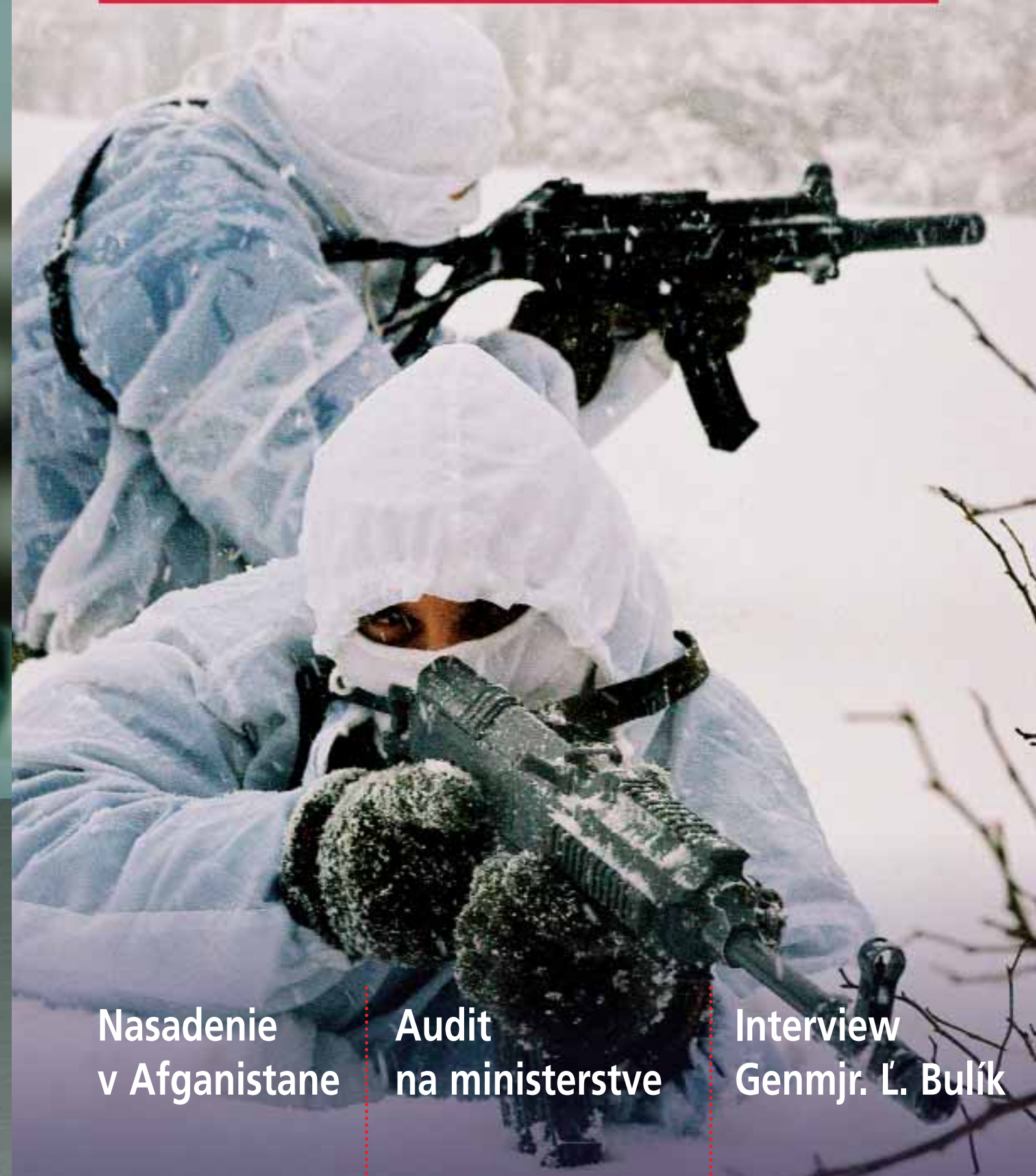
VSTUP SLOVENSKA DO NATO OKREM INÝCH POZITÍV VYTVORIL PRIAZNIVÉ PODMIENKY PRE VZNIK PROFESIONÁLNEJ ARMÁDY, KTORÁ SA STALA SÚČASŤOU MEDZINÁRODNÝCH OZBROJENÝCH SÍL. PROFESIONALIZÁCIA ARMÁDY JE ÚZKO PREPOJENÁ S PROCESOM JEJ ŠPECIALIZÁCIE. TÁ SI VYŽADUJE NA VŠETKÝCH POSTOCH SKUTOČNÝCH PROFESIONÁLOV. ĽUDÍ, KTORÍ SA NA ZÁKLADE SVOJHO VNÚTORNEHO PRESVEDČENIA A OSOBNEJ MOTIVÁCIE DOBROVOLNE ROZHODNÚ PRE PROFESIU VOJAKA. NÁROČNÉ POVOLANIE PROFESIONÁLNEHO VOJAKA JE DEKLARÁCIU MORÁLNEJ SILY A PSYCHICKEJ VYSPELOSTI JEDNOTLIVCA, KTORÝ SVOJE POVOLANIE VNÍMA PREDOVŠETKÝM AKO POSLANIE.

www.profesionalnaarmada.sk

infolinka 0800 11 24 11

január 2005

OBRANA

Nasadenie
v Afganistane

Audit
na ministerstve

Interview
Genmjr. Ľ. Bulík

Kosovské (vianočné) medaily

Tradičná predvianočná návšteva vedúcich predstaviteľov rezortu obrany slovenskej jednotky KFOR sa uskutočnila iba niekoľko dní po rotácii už šiestej slovenskej misie od roku 2002, keď svoje pôsobenie začal spoločný Česko – Slovenský prápor. Štátny tajomník Ministerstva obrany SR Martin Fedor a náčelník Generálneho štábu generálmajor Ľubomír Bulík priniesli vojakom vianočné darčeky a slávnostnú náladu podčiarkol navyše akt odovzdávania medailí za služby v zahraničných misiách 23 príslušníkom, ktorí v Kosove už odslúžili viac ako šesť mesiacov. Návšteva však mala aj pracovný rozmer. Naplnilo ho stretnutie s partnermi z Generálneho štábu Armády Českej republiky, s ktorými sa stretli na spoločnom brifingu. Pozornosť venovali bezpečnostnej situácii v krajine. Tá koncom roka bola stabilná, avšak posledné zmeny na politickej scéne Kosova môžu viesť k rastu napätia, čo ovplyvní aj úlohy spoločného práporu. Spolupráca oboch súčastí jednotky je na vysokej úrovni. Česi aj Slováci sú výborne hodnotení aj velením misie KFOR. Martin Fedor a Ľubomír Bulík vyjadrili tentoraz spokojnosť aj s materiálным zabezpečením našej jednotky, ktoré sa v súčasnosti vyrovná kvalitou ostatným aliančným jednotkám. V rámci posledného striedania si vojaci priviezli so sebou kvalitnú goretexovú obuv a výstroj. „Na plnenie úloh v zimných podmienkach je pripravená aj technika“, konštatoval generál Ľ. Bulík. Spolu s M. Fedorom zaželeli vojakom pokojné prežitie Vianoc a pre našich príslušníkov ozbrojených síl v zahraničí odoslali z Kosova vianočné posolstvo, aby sa všetci vrátili domov na Slovensko zdraví, aby dbali na bezpečnosť vlastnú, svojich kolegov a širokého okolia.

Text a foto: **Bernard ROŠTECKÝ**

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XIII, č. 1/2005
Do výroby zadané: 13. 1. 2005

Vydavateľ:

Ministerstvo obrany SR
vo Vydavateľskej a informačnej
agentúre KOD KaMO

Šéfredaktor:

Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:

Jozef ŽIAK
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mod.gov.sk

nadporučík Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
PhDr. Michal KRÍŠKO, tel. 0960 313 054
e-mail: michal.krisko@mod.gov.sk

Fotograf:

Peter DOVINA, tel.: 0960 312 395
e-mail: peter.dovina@mod.gov.sk

Tajomníčka redakcie:

Milena SLEZÁKOVÁ
tel: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:

Mgr. art. Nora Kotásková
kpt. Ing. Otakar Hrabák

Adresa redakcie:

Mesačník OBRANA
VIA KOD KaMO
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk

Rozširuje:

Podacie stanice MO SR

Tlač:

5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Nevyžiadany obrazový materiál
a rukopisy nevraciam.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Zimný výcvik v Malej Fatre

str. 4 - 5

Generálmajor Ľubomír Bulík, nový náčelník GŠ

str. 6 - 8

Adrenalin z Afganistanu

str. 10 - 12

Generál medzi mierotvorcami

str. 30

Editoriál

Milí čitateľi, prvé číslo XIII. ročníka časopisu OBRANA k vám prichádza v zmenenej grafickej úpra-

ve, s pozmeneným obsahom a v mesačnej periodicite. Grafické poňatie je modernejšie, vyznačuje sa jednoduchosťou a väčšou „vzdušnosťou“. Keďže OBRANA vychádza ako mesačník, viac sa budeme venovať nadčasovým témam. Naš časopis však naďalej ostane aj akousi kronikou rezortu, kde budú zaznamenané najdôležitejšie udalosti, ktoré mali za posledný mesiac vplyv na dianie v rámci ministerstva a ozbrojených síl.

Časopis na vertikálnej línii plní funkciu komunikátora medzi vedením rezortu a podriadenými zložkami. Prezентuje zámery a požiadavky, vysvetľuje strategické vízie, dôležité rozkazy či spojenecké záväzky. Po vertikálnej línii sa z útvarov v rámci reportáží či rozhovorov dostávajú opačným smerom, teda hore, aj informácie, ktoré nebyvajú predmetom oficiálnych informačných správ. Na horizontálnej línii je úlohou časopisu prispievať k výmene skúseností medzi útvarmi a vojakmi. Budeme prezentovať úspechy, ako aj poučenia z chýb. V každom smere je výsledným cieľom OBRANY prispievať k dobrej komunikácii v rámci rezortu a zároveň k posilňovaniu spolupatričnosti v našich ozbrojených silách, v kontexte spojeneckých aktivít, ako aj v rámci vzťahov s vojenskými dôchodcami, organizáciami spolupracujúcimi s rezortom obrany či s bezpečnostnou komunitou štátu.

Cieľovým čitateľom OBRANY je profesionálny vojak a zamestnanec rezortu. Možno spomenúť, že už v minulosti náš časopis podľa relevantných prieskumov čítalo približne 90 percent vojenských profesionálov. OBRANA bola pre nich zároveň najdôležitejším nosičom informácií z prostredia nášho rezortu. Túto dôveru nechceme sklamať. Podobne ako naši kolegovia, ktorí v Slovenskom rozhlase pripravujú týždennú reláciu Plná poľná a tí, ktorí v Slovenskej televízii od Nového roka tiež v týždennej periodicite vysielať magazín Profesionál.

Zimný výcvik

Viete, že stan možno postaviť aj s pomocou lyží a lyžiarskych palíc, že sa dá celkom bez väčších problémov prežiť vysoko v horách aj pri teplotách hlboko pod mínusovými hodnotami a že jeden, jediný kus sviečky je schopný vykúriť snežnú jaskyňu na nula a viac stupňov? Toto a ešte mnoho iného sa naučili príslušníci žilinského pluku špeciálneho určenia v priebehu týždňového zimného výcviku v Malej Fatre.

Veliteľ útvaru podplukovník Ľubomír Šebo pripomína, že pri koncipovaní zimného výcviku využili skúsenosti, ktoré príslušníci pluku získali v zahraničných armádach, kde je takáto forma výcviku vzhľadom na prírodné podmienky bežná. Napríklad v Nórsku, Rakúsku či Švajčiarsku. Pred časom cvičili v zimných podmienkach v okolí Žiliny aj belgickí prieskumníci.

Nórsky recept v Malej Fatre

„Všetky tieto skúsenosti sme brali do úvahy pri koncipovaní výcviku. Samozrejme, museli sme brať do úvahy konkrétne prírodné podmienky Slovenska, ale aj naše materiálne a technické možnosti,“ poznamenáva veliteľ pluku. Podľa neho najviac skúseností priniesli dôstojníci z trojtýždňového kurzu zimného prežitia v Nórsku. Jeden z nich, nadporučík Tomáš Janík, rodák zo Žiliny, vystudoval po ukončení vojenského gymnázia v Banskej Bystrici prieskumný smer v mikuláškovej vojenskej akadémii. Za pomerne krátkeho, vyše tri a polročného pôsobenia v útvaru okrem spomínaného kurzu v Nórsku absolvoval aj britský kurz vo Vyškove i belgický kurz para komanda. Okrem toho bol uplynulý rok v rámci druhej rotácie slovenskej jednotky v Iraku veliteľom skupiny čaty prieskumu a ochrany.

„Pre prípravu zimného výcviku boli najdôležitejšie skúsenosti z Dombasu v strednom Nórsku. Stanovili sme si za cieľ, aby vojaci zvládli šesť až osemkilometrový presun na lyžiach s výstrojom a výzbrojou v ťažkých horských podmienkach. Rovnako, aby si zopakovali a prakticky precvičili základné taktické činnosti v zime, získali potrebnú zručnosť v používaní lyžiarskeho výstroja a boli schopní prežiť noc v snežných príbytkoch a stanoch,“ hovorí 26-ročný veliteľ skupiny špeciálneho určenia. Vojaci si so sebou niesli výstroj s bielym maskovacím odevom, lyže, snežnice, tulenie pásy na lyže, batoh, spací vak, stan, lopatku, zbraň, ale napríklad aj stravu na štyri dni, plynový varič či sviečky. Práve táto, na prvý pohľad dosť nepodstatná vec vie pri správnom použití poriadne spríjemniť prežitie mrazivej noci. Veď dokáže vykúriť snežnú jaskyňu až na nula a viac stupňov. Pritom vonku môže byť aj mínus pätnásť. Pretože studený vzduch sa drží pri zemi a teplejšie hore, vchod treba vykopať do snežného príbytku o nejakých 60 – 80 centimetrov nižšie...

Kým ale prišla noc, vojaci sa museli naučiť pohybovať na lyžiach. Popravde, nie všetci boli zdatní lyžiari. Aj ten, kto si to o sebe myslel, veľmi rýchlo pochopil, že s vyše 30-kilogramovým batohom na chrbte a so zbra-

ňou má ťažisko úplne inde, ako čakať. Zákonnite nasledovali u niektorých dosť nekoordinované pohyby i pády. Práve v pohybe na lyžiach sa zdokonalil aj technik - výsadkár nadrotmajster Ivan Revíľák. V žilinskom útvaru bol už na základnej službe, profesia prieskumníka sa mu zapáčila, a tak sa rozhodol zostať. V rovnakej pozícii bol aj jeho kolega mladší zdravotník - výsadkár čatár Jaroslav Herman. Rodák zo Skalitého deň po ukončení základnej služby nastúpil v útvaru ako profesionál. V súčasnosti si rozširuje vzdelanie na banskobystričkej Strednej zdravotnej škole. „U nás, na Kysuciach som bol síce zvyknutý pohybovať sa po horách aj v zime, ale až tento týždeň zimného výcviku v Malej Fatre ma presvedčil o tom, ako veľa sa ešte musím učiť,“ priznáva Jaroslav.

S fľašou na hrudi

Starší operátor - ženista desiatnik Mário Harant pochádza z Rajca a do neďalekých Čičmian sa rád chodí lyžovať. Má za sebou aj lyžiarsky kurz, skúsenosti z náročných pretekov Biela stopa SNP zo Skalky pri Kremnici do

Banskej Bystrice. Týždeň v Malej Fatre však dal poriadne zabráť aj jemu. „Iné je rekreačné lyžovanie a iné je pohybovať sa s plnou záťažou po horách a ešte dodržiavať taktické pokyny,“ priznáva 23-ročný Mário, ktorý okrem iného prežil vyše roka aj v misii UNDOF na Golanských výšinách. Lyžovanie, športy vôbec a najmä tie adrenalínové sú veľkým koníčkom staršieho odstrelovača 25-ročného čatára Pavla Kmečíka. Rodák z Veľkého Rovného si po maturite na hotelovej akadémii odslúžil základnú vojenskú službu na piešťanskom letisku. Stále hľadal nejakú zaujímavú prácu, v ktorej by mohol naplno uplatniť svoje záľuby. Nakoniec ju našiel práve v žilinskom pluku. Mnohé skúsenosti získal aj počas svojej minuloročnej misii v Iraku, kde bol spoločne s nadporučikom Janíkom. Ako ostreľovač mal Pavol so sebou zbraň, ktorá bola svojimi rozmermi najdlhšia v skupine. Pri presunoch na lyžiach musel dávať dobrý pozor na jej správne upevnenie. Jednak aby mu neprekážala v pohybe, jednak aby bol schopný v prípade potreby ju rýchlo použiť. So svojou ostreľovačkou v batohu mal odrazu

úplne inde ťažisko, ako bol zvyknutý počas predchádzajúceho lyžovania. Musel sa tejto zmene prispôbiť. Mnohí vojaci sa počas výcviku po prvý raz dôvernejšie zoznámili aj so snežnicami a tuleniami pásmi na lyže. S tým, kedy a v akom teréne ich využiť, kedy a kde im naopak môžu byť dokonca na príťaž. Naučili sa, ako si upevniť samopal, aby pri pohybe nebúchal po nohách, ako nerobiť pri presune v zasneženom teréne zbytočne veľa stôp a ďalších demaskujúcich príznakov. Ale napríklad aj to, že poľná fľaška nesmie byť pripevnená na opasku, ale na šnúrke na hrudníku, aby nezamrzla.

Epilóg

Žilinskí prieskumníci zažili na hrebene Malej Fatry aj poriadnu snehovú metelicu. Vtedy, podobne ako pri hmlách im družicový navigačný systém GPS nepomôže. Musia sa spoliehať na buzolu a mapu.

Keď nadporučík Tomáš Janík hodnotil zimný výcvik, nezabudol pripomenúť, že prieskumníci získali v jeho priebe-

hu tak potrebnú sebadôveru pri pohybe v zimnom zasneženom vysokohorskom teréne. Naučili sa, že v takýchto podmienkach sa dá celkom bez väčších problémov aj prenocovať a pôsobiť pomerne dlhšie časové obdobie.

„Keď sme prechádzali jednotlivé učebné otázky, usilovali sme sa, aby ich každý vojak dokonale zvládol. Až potom sme pristúpili k ďalšej. Nie je naším cieľom, aby sme mali zopár nadpriemerne dobrých sólistov, ale dobrý kolektív. Veď v bojových podmienkach je úspech, ale neraz aj bezpečnosť celej skupiny závislá od toho, ako aj jej posledný člen zvládne všetky nástrahy terénu, klimatických podmienok i nepriateľa. Myslím si, že hlavný cieľ výcviku sa nám podarilo splniť. V budúcnosti môžeme už stavať na dnešných skúsenostiach a ďalej ich rozvíjať,“ poznamenáva na záver nadporučík Tomáš Janík a veliteľ pluku podplukovník Ľubomír Šebo súhlasne prikyvuje.

Jozef ŽIAK
foto: **Peter DOVINA**

Náčelník Generálneho štábu OS SR generálmajor Ľubomír Bulík:

Nové profesionálne prostredie

Pán generálmajor, aké sú na začiatku vášho pôsobenia v novej funkcii hlavné zámery v rámci rozvoja ozbrojených síl?

- Tieto zámery sú spojené predovšetkým s aktualizáciou strategických dokumentov. Pre náš rezort obrany to bude najmä Obranná stratégia SR a z nej vyplývajúce vízie potrebné pre rozvoj rezortu a ozbrojených síl. Je zrejmé, že to bude znamenať budovať ozbrojené sily, ktoré budú spôsobilé reagovať na všetky úlohy, čo pre nás vyplývajú z požiadaviek štátu a z medzinárodných záväzkov predovšetkým v rámci NATO a EÚ. Samozrejme, hovoríme o ozbrojených silách, ktoré budú plne profesionálne a kompatibilné s armádami členských štátov aliancie. Mali by sa vyznačovať vysokou profesionalitou, potenciálom nasadenia doma i v zahraničí. Uvedené nasadenie treba pritom chápať v dlhšom časovom horizonte. Takisto treba hovoriť o kompatibilite výzbroje, spojenia a techniky s partnermi v NATO. V tomto smere musíme rozmyšľať v širšom časovom období, ako je rok 2010, alebo dokonca rok 2015. S tým súvisí nastavenie fungovania systému, pričom v prvom rade sa to týka príslušnej legislatívy. Musíme ju pripraviť tak, aby nám umožnila zabezpečovať implementáciu našich cieľov a stratégií. V opačnom prípade by všetky vízie ostali len na papieri.

Pred nástupom do súčasnej funkcie ste sa veľkou mierou podieľali na aktualizácii Modelu 2010. Čo si túto aktualizáciu vyžiadalo a aké kľúčové zmeny možno očakávať?

- Reforma ozbrojených síl známa pod názvom Model 2010 a naň nadväzuje Dlhodobý plán výstavby a rozvoja

ozbrojených síl boli kľúčom k naštartovaniu reformných krokov v našich ozbrojených silách. Treba povedať, že niektoré oblasti tohto modelu sa nám celkom zvládnuť nepodarilo. Respektíve možno skôr dodať, že vývoj bezpečnostnej situácie doma i vo svete priniesol nové výzvy a nové podmienky, ktoré si vyžiadali jeho priebežné korigovanie. Spomenúť možno útoky teroristov s obrovským dosahom na bezpečnostnú situáciu vo svete, ako aj náš vstup do NATO a EÚ. Takže aj preto máme dnes na stole aktualizáciu Modelu 2010 s výhľadom do roku 2015. Okrem iného chceme v rámci tejto aktualizácie nastaviť naše strategické plánovanie do realnejších podôb aj vo vzťahu k rozpočtu pre obranu. Všetci dobre vieme, že v Modeli 2010 malo Slovensko vyčleňovať pre obranu objem financií vo výške dvoch percent HDP. Zo štátneho rozpočtu však dostávame pre rezort pridelené zhruba 1,86 percenta HDP a približne 1,9 percenta v rámci celej obrany štátu. Je to o niečo menej v porovnaní s pôvodnými úmyslami a my sa tejto realite musíme prispôbiť.

Mohli by ste niektoré zmeny pripravované v rámci Modelu 2015 konkretizovať?

- Najskôr treba povedať, že na začiatku tohto procesu si vedenie rezortu obrany vo februári a v marci minulého roka jasne zadefinovalo, že chceme udržať kontinuitu s Modelom 2010. Nejde nám teraz teda o dajakú revolúciu, ale skôr o evolúciu. Opakujem, že do celého procesu plánovania vážne vstúpila skutočnosť, že sme členskou krajinou NATO a EÚ, ako aj už spomenuté financovanie. Ďalšie konkrétnejšie zmeny možno spomenúť vo vzťahu k operačným veliteľ-

stvám. Ak doteraz veliteľstvo pozemných síl, vzdušných síl a síl výcviku a podpory mali úlohu riadiť činnosť vojsk na území nášho štátu ako operačné veliteľstvá, v súčasnosti sa tieto veliteľstvá budú sústreďovať hlavne na prípravu síl a prostriedkov na ich vyčleňovanie pre plnenie úloh doma i v prospech medzinárodných zoskupení, plniacich úlohy v zahraničí v rámci našich partnerských väzieb a záväzkov. Na nasadenie do operácií v rámci NATO podľa štandardov aliancie budú oveľa intenzívnejšie pripravovaní aj profesionálni vojaci. V tomto smere budú aj naďalej pripravovaní na zvládnutie plnenia úloh v rámci plánovania operácie, nasadzovania síl a prostriedkov i obnovu bojaskapnosti, či uvádzania ozbrojených síl do mierového stavu. Prirodzene, že otázku kompatibility budeme postupne riešiť aj v oblasti výzbroje, výstroja či spojovacích prostriedkov.

Z hľadiska aplikácie nášho uvažovania ako členského štátu NATO a EÚ si dovoľím uviesť jeden príklad, ktorého obdobu sme použili aj na ďalšie prvky v tvorbe návrhu efektívnejšej štruktúry ozbrojených síl. Veliteľ pozemných i vzdušných síl potrebovali doteraz na zabezpečenie svojej činnosti na území štátu spojovací prápor. V súčasnosti, keď môžeme plnohodnotne využívať výhody kolektívnej obrany a úloha sústrediť sa len na obranu vlastného územia sa posúva do úlohy obrany záujmov štátu, je na mieste otázka, či príslušný veliteľ naozaj potrebuje spojovací prápor len na zabezpečenie činnosti svojich síl. V Modeli 2015 preto navrhujeme, že tieto spojovacie prápory budú reorganizované a bude vytvorený jeden spojovací prápor v silách výcviku a podpory, ktorý bude zabezpečovať spojenie pre celé ozbrojené sily. V približne podobných

intenciách by sme mohli hovoriť o zámeroch v rámci delostrelectva, logistiky a podobne, ale to už nechcem predbiehať samotné kreovanie a schvaľovací proces uvedených zámerov.

Spomeňme však plány v oblasti výzbrojovania...

- Túto oblasť považujem za mimoriadne dôležitú, hoci z hľadiska dostupnosti zdrojov je potrebné stanoviť si priority. Za tie nateraz považujem profesionalizáciu, prípravu personálu a výcvik. V oblasti modernizácie treba popravde povedať, že zatiaľ budeme využívať techniku, ktorú máme k dispozícii, no budeme sa ju usilovať modernizovať. V tomto rámci je zavádzanie nových technológií nevyhnutnosťou. V najbližšom období sa sústredíme na ďalšie dosahovanie interoperability a kompatibility techniky s výzbrojou aliancie. Ako prvé v tomto smere musím spomenúť komunikačné a informačné systémy, zapojenie našich vzdušných síl do systému kolektívnej obrany aliancie. Ďalej nasleduje modernizácia prostriedkov nutných na splnenie tzv. Cieľov síl NATO 04, prostredníctvom ktorých sa snaží aliancia dosiahnuť postupné vyrovnanie spôsobilosti v jej členských štátoch, pozornosť budeme venovať aj vybaveniu jednotlivca - počínajúc jeho výzbrojou a výstrojom až po komunikačné prostriedky. Tak, aby ho bolo možné nasadiť kdekkoľvek v operácii. S tým súvisí aj modernizácia logistiky, ktorá tiež musí zobrať na zreteľ ako prioritu plnenie úloh našich vojakov v zahraničí. Prítom treba zdôrazniť, že aliancia v rámci spoločných akcií nepožaduje nič nad rámec toho, čo sme schopní sami ponúknuť. Modernizácia a kompatibilita je však predovšet-

Prezident a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Ivan Gašparovič vymenoval na návrh Vlády SR generálmajora Ľubomíra Bulíka do funkcie náčelníka Generálneho štábu ozbrojených síl SR dňa 20. decembra 2004. Na fotografii zo slávnostného ceremoniálu v Prezidentskom paláci v popredí minister obrany Juraj Liška ďakuje odchádzajúcemu náčelníkovi Generálneho štábu generálovi Milanovi Cerovskému, predseda vlády Mikuláš Dzurinda blahoželá genmjr. L. Bulíkovi a I. Gašparovič si podáva ruku s pani Nadeždou Bulíkovou.

kým v našom vlastnom záujme. Možno dodať aj to, že plánovači aliancie sa v spoločnom záujme snažia jednotlivé aj veľmi rozdielne úrovne kvality zložiek tých - ktorých armád zladovať s dôrazom na kompatibilitu, aby tak mohli byť vytvárané medzinárodné zoskupenia v rámci spoločných akcií. Obstať v ich rámci s nekompatibilnou technikou by bolo veľmi ťažké.

Máme k naplneniu týchto vízií dostatok kvalifikovaných ľudí, rozmyšľajúcich v širších súvislostiach nášho členstva v NATO?

- Mojou prioritou v najbližšom období bude okrem zvládnutia procesu plnenej profesionalizácie našich ozbrojených síl aj kvalitná príprava personálu. Výraznou mierou nám to napomôže splniť ciele, ale aj efektívnejšie vynakladať finančné prostriedky. Myslím si, že akákoľvek reforma je predovšetkým o ľuďoch a v našom prípade aj v transformácii kvantity na kvalitu. Veď za posledné tri roky nastala v našich ozbrojených silách taká obrovská kvantitatívna zmena, aká pomaly v Európe nemá obdoby. Odišlo z nich 12,5 tisíce ľudí, z ktorých bo-

la približne polovica dôstojníkov. Na druhej strane každý druhý profesionálny vojak prišiel do ozbrojených síl po roku 2000. Ak by sme sa teda profesionálnemu rastu týchto ľudí nevenovali v maximálnej možnej miere, môžete si domyslieť, čo by to mohlo urobiť s kvalitou ozbrojených síl. V tomto smere sa popri skúsených veliteľoch veľmi spolieham na Národnú akadémiu obrany, na Akadémiu ozbrojených síl a ďalšie výcvikové strediská, ako aj na možnosti využívať kurzy a školy v zahraničí. Nemôžeme si zakrývať oči pred tým, že nám odišlo nemalo kvalitných ľudí, ktorí boli odborne aj jazykovo výborne pripravení. Musíme to kompenzovať aj tým, že začneme implementovať nový systém personálneho manažmentu. Chcem podčiarknuť, že nebudeme zabúdať ani na systém prípravy civilných zamestnancov, pretože ich úloha bývala neraz často nedocenená. Cítíme však značné rezervy v jazykovej príprave, ktoré sa prejavujú vo všetkých oblastiach našej spolupráce so zahraničím. Začínajúc obsadením dôstojníckych pozícií ponúknutých NATO v centrále a na veliteľstvách aliancie, a poddôstojníkmi v misiách

končiac. Jedným dychom pritom pripomínam, že ide o zložitý proces formovania novej kvality profesionálneho vojaka, s ktorým nemáme veľké skúsenosti, a preto budeme musieť byť trpezliví.

Keď sme pri našich vojakoch v zahraničí, otázka by mohla pokračovať tým, ako je to možné, že vojaci si vo všetkých misiách v rámci plnenia úloh na medzinárodnej úrovni pochvalujú vzájomnú ústretovosť, žičlivosť, toleranciu a menej stresové prostredia, pričom hovoria, že takáto pracovná atmosféra by sa mala preniesť aj do našich ozbrojených síl...

- Osobne som presvedčený, že profesionálne a už zreformované ozbrojené sily musia byť aj o zmene vzťahov. Treba si uvedomiť, že v predchádzajúcich rokoch mala do značnej miery na atmosféru v ozbrojených silách vplyv aj redukcia počtov. Vzťahy medzi profesionálnymi vojakmi, ako aj zamestnancami musia byť však pracovné, konštruktívne a ústretovejšie. Tiež by sme si mali viac dôverovať a zbaviť sa veľkej časti papierovania. Mám pocit,

že aj veci, ktoré sa v rámci takejto doby dajú vybaviť jedným telefonátom, riešime dnes aj poltuctom spisov. Preto som si predsavzal, že sa pokúsím spoločne so svojimi spolubojovníkmi o zefektívnenie procesu získavania, spracovania a prenosu informácií na horizontálnej aj vertikálnej úrovni. Keď si to zosumarizujeme, je zrejmé, že sa budem usilovať, aby sa v rámci našich ozbrojených síl skvalitnila celková kultúra vzťahov. Iste, prístup a myslenie ľudí, to sa nedá zmeniť za pár mesiacov, ale naozaj mi na tom záleží.

Posledná otázka s istou mierou zveličenia. Keď pápež alebo biskup začína vykonávať svoju funkciu, definuje si vlastné motto, ktoré má symbolizovať jeho ďalšie pôsobenie. Máte ho aj vy?

- Takéto krédo som si nevymýšľal, to ste ma trochu zaskočili. No ak ho mám z voleja povedať, tak azda by ním mohla byť veta: „Nové profesionálne prostredie pre ozbrojené sily“.

Návšteva prezidenta

Minister obrany Juraj Liška privítal 17. decembra 2004 na ministerstve obrany prezidenta a hlavného veliteľa ozbrojených síl SR Ivana Gašparoviča, ktorý sa zúčastnil na tradičnom predvianočnom stretnutí s hlavnými predstaviteľmi rezortu obrany. Prezident a minister spolu hovorili o našich úlohách v rámci aliancie, o medzinárodnom terorizme a o účasti našich vojakov v mierových misiách a vojenských operáciách v zahraničí.

-pv-

Foto: Vladislav VAVRINEC

Uznanie ministromi

V decembri minulého roka udelilo predsedníctvo Československej obce legionárskej pamätnú medailu ministromi obrany SR Jurajovi Liškovi. Pamätnú medailu udelilo nášmu ministrovi aj Združenie vojnových veteránov ČR. V prítomnosti náčelníka generálneho štábu gen. mjr. Ľubomíra Bulíka a riaditeľa úradu vojenských veteránov, plukovníka v zálohe Daniela Kostru, ich minister 10. januára 2005 prevzal z rúk riaditeľa služobného úradu MO SR Ing. Olivera Paradeisera, ktorého týmto poverili obe uvedené organizácie. Medaily sú vyjadrením uznania zásluh ministra J. Lišku o obnovu a šírenie legionárskych tradícií a podporu vojnových veteránov.

Vladislav VAVRINEC
Foto: Peter DOVINA

Nový náčelník Generálneho štábu OS SR

Generálmajor Ing. Ľubomír Bulík, CSc. sa narodil 22. septembra 1957 v Turzovke. Po absolvovaní dvojročnej dôstojníckej školy vo Vyškove na Morave bol v roku 1977 prijatý do služobného pomeru v hodnosti podporučíka. V roku 1981 ukončil vysokú vojenskú školu s titulom inžinier.

Do roku 1984 vykonával základné veliteľské a štábné funkcie. Od roku 1985 pôsobil ako vysokoškolský pedagóg a súběžne plnil i úlohy vo funkcii vedúceho staršieho dôstojníka špecialistu. V roku 1993 ukončil externú vedeckú aspirantúru v odbore operačné umenie a všeobecná taktika. Počas rokov 1993 - 2004 pracoval, s krátkymi prestávkami venovanými štúdiu v zahraničí, na Ministerstve obrany SR vo funkciách riaditeľa odboru, náčelníka štábu a generálneho riaditeľa sekcie.

V roku 1995 absolvoval štúdium na Veliteľskej akadémii generálneho štábu v Hamburgu. V marci až auguste 1998 pôsobil na Inštitúte mierového výskumu a bezpečnostných štúdií na univerzite v Hamburgu. V roku 2000 absolvoval kurz anglického jazyka vo Vojenskom jazykovom inštitúte Lackland AFB v Texase v USA.

V septembri 2000 bol prezidentom Slovenskej republiky menovaný do hodnosti generálmajora. Doma i v zahraničí publikoval články z oblasti bezpečnostnej a obrannej problematiky a obranneho plánovania.

Ľubomír Bulík je ženatý, má dvoch synov, aktívne ovláda nemčinu, angličtinu a ruštinu.

Audit ministerstva obrany

Koncom roka 2004 sa začal audit Ministerstva obrany SR. V tejto súvislosti sme požiadali o rozhovor Ing. Agnesu Bětákovú, riaditeľku organizačného odboru MO SR.

Pani riaditeľka, súčasťou auditu je návrh nového procesného modelu ministerstva. Čo sa skrýva za týmito slovami?

- Vedenie ministerstva sa rozhodlo uskutočniť na MO SR audit, pričom tento audit je personálny, informačný, organizačný. Súčasťou auditu je vypracovanie súčasného procesného modelu organizácie a na základe poznatkov navrhnuť nový optimalizovaný model. Každá organizácia funguje prostredníctvom jednotlivých procesov. Ministerstvo obrany má zložitú organizačnú štruktúru, ktorá v dostatočnej miere nezohľadňuje procesné toky. Cieľom je, aby boli procesy správne usporiadané, aby súvisiace činnosti na seba nadväzovali a aby sa na ich činnosti podieľal adekvátny počet zamestnancov. Od toho závisí efektívnosť fungovania celej organizácie.

V decembri dostali zamestnanci dotazníky aj s veľmi konkrétnymi otázkami nielen na fungovanie celej organizácie, ale aj na kvalitu práce svojich vedúcich pracovníkov. Ako prebieha ich vyhodnocovanie?

- Predovšetkým by som chcela povedať, že žiadna firma by nemohla vykonávať audit v podobnom rozsahu ako zamestnancov. Takýmto krokom bolo najskôr interview s vybranými vedúcimi pracovníkmi, zastupujúcimi jednotlivé organizačné zložky. Ďalej nasledovali spomenuté dotazníky pre pracovníkov, ktoré sú spraco-

vávané v auditorskej firme. Ako už zamestnanci vedľa, dotazníky boli spracovávané anonymne so samostatným prístupovým kódom. Ako ste uviedli, obsahom dotazníka bolo komplexné hodnotenie činnosti organizácie ako celku, ale aj personálne hodnotenie vedúcich. K výsledkom sa nateraz ešte vyjadrovať nemožno, pretože sa v súčasnosti spracovávajú. Mimochodom, víťazom verejnej súťaže na uskutočnenie tohto auditu sa stala firma S & K Management Systems, spol. s r.o. Bratislava.

Aký bude ďalší postup a aký bude mať audit vplyv na fungovanie ministerstva?

- Ďalším krokom budú workshopy, v rámci ktorých budú kompetentní pracovníci ministerstva a zamestnanci dokumentovať prebiehajúce procesy na ministerstve. Cieľom spracovateľa je získať čo najpresnejšiu vzorku vstupov a výstupov jednotlivých aktivít, aby bolo možné navrhnúť ich optimálne riešenie. Je dôležité povedať, že bude záležať na vedení rezortu, do akej miery sa s návrhom spracovateľa stotožní. Minister obrany ako štatutár organizácie napokon rozhodne, do akej miery a s akými prípadnými modifikáciami bude odporúčania auditu implementovať. Súčasťou implementácie navrhovaných zmien budú aj školenia, ktoré zabezpečí spoločnosť, čo robí audit. Možno totiž očakávať zmeny, na základe ktorých bude treba zamestnancov preškoliť. Zmeny sa môžu týkať vykonávania procesov, zmeny v kompetenciách a samozrejme v organizačnej štruktúre. Treba dodať, že auditor-

ská spoločnosť bude aj odborným garantom aplikácie výsledkov auditu.

A časový rozmer?

- V marci budú výsledky auditu odovzdané vedeniu ministerstva. Následne budú uskutočnené kroky - až po realizáciu zmeny.

Kedže máte bohatú prax z riadiacich pozícií v civilnom sektore, môžeme sa opýtať, či ste sa už s podobným auditom stretli? Aký mal takýto audit vplyv na činnosť organizácie?

- Áno, s podobným hlbokým auditom som sa stretla dvakrát. Môžem povedať, že každý audit je predovšetkým o racionalizácii, hľadani rezerv, zjednodušení procesov, znižovaní nákladov a celkovom zefektívnení činnosti organizácie. Konkrétne - nie

Ing. Agnesa BĚTÁKOVÁ vyštudovala na Stavebnej fakulte dnešnej Slovenskej technickej univerzity organizáciu a ekonomiku riadenia. Vo svojej kariére sa venovala najmä riadeniu a marketingu. Pôsobila napríklad na riaditeľstve diaľnic Slovenskej správy ciest, v Slovnafte bola riaditeľkou Sekcie čerpacích staníc. Absolvovala postgraduálne štúdium, popri práci prednášala na City Univerzity manažment, ovláda angličtinu. Pochádza z Trenčína, má dve dospelé deti a k jej záľubám patrí literatúra, vážna hudba, divadlo a rekreačný šport.

málo činností v rámci organizácie býva zdvojených. Niektoré činnosti sa môžu sprostredkovať dodávateľským spôsobom a pod. A naopak niektoré hlavné procesy sa môžu aj posilniť.

Pavol VITKO
Foto: Lukáš IVAN

Podľa riaditeľa kancelárie ministra obrany SR a člena riadiacej komisie pre audit **PhDr. Štefana ŠKULTÉTYHO** je cieľom auditu profesionálne a nezávisle zmapovať situáciu v rezorte obrany z hľadiska organizačného, informačného, personálneho a najmä procesného. „Je evidentné, že súčasná štruktúra rezortu obrany nezodpovedá novým výzvam doby, pred ktorými tento rezort stojí,“ zdôraznil Štefan Škultéty. Dodal, že jedným z primárnych cieľov vedenia ministerstva je vybudovať plne fungujúce integrované ministerstvo obrany s generálnym štáбом. „Sme presvedčení, že súčasný audit vytvorí spolu s už realizovanými odbornými štúdiami vypracovanými na túto problematiku základ na dosiahnutie uvedeného strategického zámeru,“ podčiarkol riaditeľ kancelárie ministra obrany Štefan Škultéty.

Adrenalín made in Afghanistan

Kábul a Bagram – druhé domovy našich ženistov. V súčasnosti pôsobí v oboch misiách na území Afganistanu spolu päťdesiatšedem profesionálnych vojakov. Život v misii Severoatlantickej aliancie ISAF a v koalícnej operácii Trvalá sloboda je od toho bežného na míle vzdialený.

Nepriestrelná vesta, kevralová prilba, ochranná maska a vždy po ruke osobná zbraň. To všetko sú neodmysliteľné „módne doplnky“ každého vojaka na základni. Ošnaté drôty a spevnené úkryty vidno na každom kroku. Nikdy nevstupuj mimo cestu! – pravidlo, ktoré patrí medzi základné a najdôležitejšie. Hrozba mín je všadeprítomná. Priestor, ktorý neprekontrolovali príslušníci koalíčných síl, sa pokladá za nepreverený. Výstražné cedulky, označujúce minové pole, nie sú zriedkavosťou ani vo vnútorných priestoroch základne.

Bezpečnosť nadovšetko

Pri vstupe na základňu vám hliadkujúci vojaci skontrolujú všetko – osobné doklady, povolenie vstupu, vozidlo. K slovu sa dostanú i špeciálne vyškolení psi na vyhľadávanie výbušnín. Zvláštnu pozornosť venujú „lokálom“. Sú to miestni občania, ktorí na základňu prichádzajú za prácou, alebo obchodom. Rozkročeniu, upaženiu a nasledujúcej osobnej prehliadke sa nevyhne ani šesťročný chlapec. Na kontrolujúcich vojakoch vidno rozpaky, je to predsa len ešte dieťa! City tu ale nemajú miesto. Nemôžu mať. Čo i len malá nedôslednosť môže znamenať ohrozenie. V kábulskej základni KAIA, kde je dislokovaná aj naša ženijná jednotka plniaca úlohy misie

ISAF, pracuje v súčasnosti viac ako šesťsto miestnych obyvateľov.

Napätie v uliciach

Pohyb vo vnútri základne je bezpečný. Iné je to po jej opustení. Vozidlá zoradené do kolóny podľa jasných predpisov, presne stanovená ústroj (nasadená vesta a prilba), nabitá zbraň. Okná úplne zavreté i v tých najväčších horúčavách, dvere zaistené. Presuny sú čo najrýchlejšie. Nezastavuje sa v žiadnom prípade. Medzi tých najskúsenejších v organizovaní presunov patria príslušníci špeciálneho tímu z poľského kontingentu z Bagramu. Ich hlavným heslom je

Niektoré zásady poľských špecialistov pre zabezpečenie konvojov:

- pre presun použiť vozidlá čo najviac podobné vozidlám domáceho obyvateľstva
- okná vozidiel musia byť vždy zavreté
- na jednom mieste sa zdržať len nevyhnutne dlhý čas
- medzi vozidlá, tvoriace konvoj, sa nikdy nesmie dostať iné, cudzie vozidlo
- prepracovaný systém prejazdu križovatkou – chránené vozidlá nesmú zastaviť
- komunikačné spojenie medzi vodičmi – hlásia sa podozrivé osoby, ale aj bicyklisti, nerovnosti vozovky a podobne
- pravidelné hlásenie polohy konvoja centrále – v prípade núdze podpora bojových vrtuľníkov
- súčasťou tímu musí byť zdravotník

Pri vstupe do tábora slovenských ženistov v Bagrame prejde dôkladnou kontrolou každý.

nenápadnosť. Odreté, obúchané autá s civilnými značkami, zarastené tváre, staré vetrovky. Splynutie s da-

vom je jednou z podmienok pre čo najbezpečnejšiu jazdu afganskými ulicami.

„Je to poriadny adrenalín,“ rozpráva poručík Jozef, príslušník misie Trvalá sloboda v Bagrame. „Zúčastnil som sa na takom presune ako vodič jedného zo sprievodných vozidiel. Deväťdesiatkilometrovou rýchlosťou sme sa rútili mestom v čase najsilnejšej premávky. Systém a technika jazdy je prepracovaná do najmenších detailov. Nezastavovali sme ani na najväčších križovatkách,“ spomína Jozef na jeden z presunov.

Von ani na krok

Väčšina vojakov sa ale počas celého pobytu nedostane zo základne ani na krok. Možnosť, ako stráviť to málo voľného času, je viacero. K dispozícii

je posilňovňa, kino, obchody s rôznym tovarom. Posedieť s kamarátmi sa dá v kluboch, ktoré si vybudovali príslušníci niektorých kontingentov. Komunikovať s rodinou zasa z internetovej miestnosti. „Pred odchodom z domu som mal trochu obavy z klimatických podmienok v Afganistane a hlavne z celkom cudzieho prostredia,“ zdôveruje sa nový príslušník ženijnej čaty v Kábule, slobodník Michal. „Zatiaľ je ale všetko v poriadku a niektoré veci sú tu podobné ako doma. Z rozprávania skúsenejších kolegov viem, že nás čaká dosť práce, takže prísne bezpečnostné opatrenia zatiaľ nechápem ako izoláciu. Uvidíme ale po niekoľkých mesiacoch, či sa medzi nami neobjavia príznaky „ponorkovej choroby,“ dopĺňa s úsmevom Michal.

Štyridsať ženistov a pes

Naša ženijno-stavebná jednotka v Bagrame má oficiálne štyridsať príslušníkov. Neoficiálne má ale o jedného viac. Je ním pesík Ďoba. Zodpovedne o sebe môže vyhlásiť – ak by, pravda, mohol - že je služobne najstarším členom nášho kontingentu. Naši vojaci z prvej misie v roku 2002 ho našli, ako sa túlal po letiskovej ploche. „Ďoba je pre nás malým rozptýlením a balzomom na dušu,“ rozpráva že-

nista Marián a dodáva: „Vie rozoznať naše uniformy a vždy, keď prichádzame, nás víta. Je to ale tulák. Raz za čas ujde a my ho musíme hľadať. Potom má dva dni domáce väzenie.“

Vôňa domova

Atmosféru aspoň sčasti pripomínajúcu domov sa svojím umením usiluje priblížiť kuchár jednotky. Slobodník Stano vie z mála surovín vykúziť chutné jedlá domácej kuchyne. Kamaráti z cudzích kontingentov s najväčšou radosťou prijímajú pozvanie na obed do domčeka v slovenskom tábore s menom Koliba. Neznamená to, že by bolo v spoločnej jedálni nedostatok jedla, alebo že by nebolo chutné. Podľa chlapcov je ale príliš „americké“. Vlastný kuchár má v jednotke aj ďalšiu výhodu. Naši vojaci vedia, že hoci sa stavebné práce na ploche letiska predlžia, dostanú po návrate do tábora vždy teplé a chutné jedlo.

„Úzke vzťahy máme tu v Bagrame s poľskými vojakmi,“ rozpráva veliteľ jednotky major Vladimír Kuchár. „Spolupracujeme na rôznych projektoch, vzájomne si vypomáhame pri opravách techniky. Navyše sme radi, keď si môžeme vypomôcť napríklad v takej veci, akou je upečenie domáceho chleba na vianočné sviatky pre

Slovensko – francúzsky guláš. Pochutili si na ňom naši odchádzajúci vojaci s francúzskymi priateľmi.

Stálym nebezpečenstvom v Afganistane sú zbrane a munícia z minulých bojov a vojen.

našich poľských kolegov. Veľmi im chutil,“ spomína veliteľ.

Výnimočná technika

Technika, ktorú využívajú naši ženisti v Trvalej slobode, priťahuje pri presunoch zvedavé pohľady vojakov z cudzích armád. Používaný UAZ, „vetrieska“ a bývalá sanitka už majú „čosi za sebou“. Záujem je hlavne o UAZ. Ten sa páči predovšetkým americkým vojakom. Na počudovanie sa naši stretli už aj s vážnymi ponukami na jeho odkúpenie. „Táto technika je síce na prvý pohľad zastaraná, no je plne funkčná. Treba rozlišovať, na aký účel sa používa. Privítali by sme síce novšie stroje, no na tie úlohy, ktoré tu plní, je dostačujúca,“ vysvetľuje major Kuchár. Vzápätí dodal: „Obmedzenie pociťujeme na-

Práca hovorí za nás

Ženijno – stavebná čata v misii Trvalá sloboda urobila za uplynulých rokov rôzne druhy betonárskych prác na ploche o rozlohe:

v rokoch:

2002: 4 852 m²

2003: 16 203 m²

2004: 29 000 m² (do 30.11.2004)

Pocty, ocenenia a projekty s najvyššou prioritou, zadávané našej jednotke veliteľstvom základne, hovoria jednoznačne. Vojaci nášho kontingentu patria medzi najlepších odborníkov vo svojich špecializáciách.

Drevený, ručne vyrezávaný znak misie Trvalá sloboda je prvé, čo návštevník zbadá pri vstupe do Koliby v tábore bagramských ženistov.

příklad pri výjazdoch mimo základňu. Poliaci, ktorí zabezpečujú prevozy, nesúhlasia so začlenením UAZ-u do konvoja. Nevyhovuje predovšetkým z technických dôvodov. Nie je schopný udržiavať napríklad rýchlosť, ktorou sa konvoj presúva.“

Isté nedostatky vnímajú naši ženisti v Bagrame v doprave materiálu zo Slovenska. „Veľmi nám nevyhovujú hlavne dlhé intervaly medzi zásobovaním. Napríklad v prípade neočakávanej poruchy niektorého zo strojov musíme čakať na náhradný diel až do ďalšej rotácie jednej z misii. V súčasnosti sa rotácie oboch našich jednotiek uskutočňujú v iných termínoch. Tieto termíny by sa však mali zjednotiť, čo je iste efektívnejšie, ale z hľadiska aktuálneho zásobovania potrebným materiálom to vidím ešte menej ružovo,“ vysvetľuje veliteľ Kuchár.

Vladislav VAVRINEC

Foto: autor a Peter DOVINA

Stenu slovenského domu na kábulskej základni zdobí tiež maľovaný znak našej ženijnej jednotky.

Ručný míner

Rodák z Martina, slobodník Michal Kubáň. V centre Turca sa vyučil za tlačiaru. Hoci sa mu práca páčila, túžil po niečom zaujímavejšom. S myšlienkou vstúpiť do ozbrojených síl sa začal zaoberať počas výkonu vojenskej povinnej služby v rodnom meste. Vojenským profesionálom sa stal tri mesiace po jej ukončení. V súčasnosti pôsobí v misii ISAF v Afganistane, kde zastáva funkciu technik – špecialista. Hlavnou náplňou jeho práce je ručné odminovanie. Aj keď bol finančný aspekt pri rozhodovaní sa o odchode do misie dôležitý, podstatnejšiu úlohu zohrala túžba po nových skúsenostiach.

„Myslím si, že praktické zručnosti môže vojak získať hlavne v takýchto, niekedy dosť náročných afganských podmienkach,“ zdôveril sa Michal. „Chcel by som sa aj v budúcnosti zúčastniť na ďalších misiách a získať tak čo najviac nových poznatkov.“ Pocity pri odchode do misie sú vždy dosť zmiešané a dajú sa len ťažko vyjadriť. „Aj keď som z rozprávania počul, čo ma tu čaká, presne som nevedel, do čoho idem. Možnože tu pre niekoho nie sme vždy a každým víťazom, no nepochybujem o užitočnosti a dôležitosti práce, ktorú tu robíme pre väčšinu miestneho obyvateľstva,“ vyznal sa ženista z Martina. Pobyt v Afganistane mu aspoň trochu spríjemňuje pohľad na okolité hory. Tak trochu mu pripomínajú domov.

Spoznať svet

Slobodník Marcel Cigáň pochádza z Nitry, kde sa vyučil za colného deklaranta. Do ozbrojených síl vstúpil 23-ročný mládenec prevažne z ekonomických dôvodov v roku 2003. Pred odchodom do misie ISAF pôsobil v ženijnom prápore v Michalovciach. Túžba spoznať ďaleký svet, zvyklosti cudzích národov, nadviazať nové kontakty, bližšie sa oboznámiť s technikou i príslušníkmi iných armád ho zaviali do Afganistanu. „Po prilete sem som mal trochu zmiešané pocity,“ priznal sa technik – špecialista slobodník Cigáň a dodal: „Moje predstavy boli predsa len trochu iné. Všade navôkol sa všetko buduje a rekonštruuje. Prakticky celá základňa a jej okolie je jedno veľké stavenisko. Zatiaľ sa mi tu páči. Všetko sa tu hýbe, je to tu plné života. V misii by som sa chcel zdokonaľiť aj v angličtine.“ Žiadne adrenalínové dobrodružstvo s nešťastným koncom by ale zažiť nechcel. No teší sa na chvíľu, kedy odminuje svoju prvú minú cudzej výroby. Tie naše už podrobne pozná z výcviku.

Namiesto zbrane nosí kríž

Na medzinárodnej základni, kde je dislokovaná aj slovenská ženijná jednotka misie ISAF, sa o dušu nášho vojaka stará vojenský kňaz poľského pôvodu, pôsobiaci vo francúzskej brigáde dislokovanej v Nemecku – duchovný Mieczysław Xavier Chojec (51).

V septembri 1984 odišiel ako študent do Francúzska a o tri roky neskôr do Alžírsku, kde ho vo veku dvadsiatich rokov vysvätil za kňaza tamjší biskup. Strávil tam šesť rokov. Po návrate do Francúzska sa stal o duchovnú stránku vyššie trinásťtisíc veriacich. Vojenským kňazom Francúzskej armády sa stal po prijatí francúzskeho občianstva vo februári 1995.

„Misia v Afganistane je už mojou siestou,“ zdôveruje sa duchovný Xavier a pokračuje: „Poskytovanie duchovnej podpory v podmienkach misie je v porovnaní s civilným životom odlišné. S vojakmi sa nestretávam len v kaplnke. Som s nimi v stálom kontakte dvadsaťštyri hodín denne.“

Na jeho bohoslužbách sa vo veľkom počte zúčastňujú aj Slováci. „Náš kontingent v Afganistane kňaza nemá,“ vysvetlil nám dnes už bývalý príslušník misie ISAF, rotmajster Rudolf Mihalovič a dodal: „V základni pôsobia spolu štyria duchovní. S chlapcami chodíme k otcovi Xavierovi predovšetkým kvôli jazyku. Časť omše odrieka kvôli nám vždy v poľštine, poprepiletane aj slovenskými slovami.“ Otec Xavier spokojne konštatuje, že práve slovenskí vojaci patria medzi najčastejších návštevníkov bohoslužieb a vždy takmer do polovice zaplnia kaplnku.

Tvorba stimulov, obmedzenie špekulácií

Sporadcom štátneho tajomníka MO SR Máriom Nicolim sme sa zhovárali o dosahu novely zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov platnej od 1. januára 2005.

Pán poradca, aké boli priority pri novelizácii zákona o sociálnom zabezpečení profesionálnych vojakov a ako sa uplatňujú v praxi?

- Naším cieľom bolo v súlade s celospoločenským trendom priblížiť sociálne zabezpečenie príslušníkov ozbrojených síl civilnému systému. Od začiatku sme pritom presadzovali zachovanie tých prvkov, ktoré odlišujú povolanie vojaka od civilných zamestnaní a ktoré motivujú k vstupe do ozbrojených síl a garantujú dobré plnenie úloh a životnú budúcnosť vojenských profesionálov. Výdaje ozbrojených síl na finančné zabezpečenie odchádzajúcich vojakov sú v súčasnom období reorganizačných zmien a prepúšťania veľmi vysoké. Pri tvorbe novely tohto zákona bola prioritnou predovšetkým snaha rozumne ušetriť, a to bez toho, aby sa negatívne zasiahlo do systému. Trvalým záujmom Ministerstva obrany Slovenskej republiky je garantovať adekvátne sociálne zabezpečenie vojakov, ktoré pre nich vyplýva zo špecifického poslania a úloh, ktoré ozbrojené sily Slovenskej republiky zabezpečujú. Nový zákon tento záujem naplnia.

Aký účel plní zákon z hľadiska celonárodných potrieb?

- V prvom rade je potrebné uviesť, že zákon podporuje reformu ozbrojených síl. Systém odmeňovania, ktorý rieši pripravovaný zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov a sys-

tém sociálneho zabezpečenia, o ktorom hovoríme, tvoria stimuly pre vytvorenie a udržanie záujmu o službu v profesionálnych ozbrojených silách. Zákon preberá niektoré prvky civilného systému sociálnych istôt pri zachovaní špecifik ozbrojených síl. Dochádza k úspore verejných financií, znižuje sa deficit osobitného účtu a výrazne sa znižuje priestor na zneužívanie sociálneho systému.

Ktorých oblastí sa novelizácia zákona týka?

- Zákon v novelizovanom znení je účinný od 1. januára 2005. Dôležité úpravy, ktoré budú profesionálnych vojakov zaujímať asi najviac, sa týkajú hlavne oblastí nemocenského, úrazového a výsluhového zabezpečenia.

Do akej miery sa zmeny dotknú našich vojakov v oblasti nemocenského zabezpečenia?

- Dodnes poberal profesionálny vojak počas dočasnej zdravotnej nespôsobilosti vykonávať službu (v prípade ochorenia) stopercentnú náhradu služobného príjmu po celú dobu trvania choroby, okrem prípadov kvalifikovaného sebapoškodenia. Od nového roka prináleží stopercentná náhrada služobného príjmu profesionálnemu vojakovi iba po dobu prvého mesiaca liečby. Po ňom prechádza vojak na režim nemocenského. Táto úprava sa ale vzťahuje len na takzvané bežné ochorenia, ako je chrípka, angína a podobne. V praxi to na profesionálnych vojakov nemá taký veľký dosah, ako to na prvý pohľad vyzerá. Je štatisticky zistené, že 98,7 percent vojakov sa vylieči do jedného mesiaca. Dotkne sa to teda len okrajových prípadov. Pokiaľ pôjde o poškodenie zdravia v dôsledku výkonu služby - o pracovný úraz -, bude vojak stoper-

centnú náhradu príjmu poberať po celú podpornú dobu.

Ako sa zmení odškodné pre pozostalých v prípade, že vojak zahynie v dôsledku úrazu pri výkone služby?

- Jediná úprava v úrazovom zabezpečení je v zmene výšky jednorázového mimoriadneho odškodnenia pozostalých po vojakovi. Jeho maximálna výška sa obmedzuje na sumu, ktorá by profesionálnemu vojakovi náležala, ak by zostal nažive. Ide o odškodné vo výške šesťdesiatnásobku služobného príjmu. Náš systém úrazového zabezpečenia zahŕňa aj niektoré nové, progresívne myšlienky. Slovensko môže byť lídrom aj v inovácii a vojenskom know-how. Dôkazom toho je skutočnosť, že niektoré prvky nového zákona preberajú aj zahraničné armády.

Čo nové čaká vojačky – matky?

- V prvom rade si treba uvedomiť, že materstvo nemá bezprostrednú súvislosť s výkonom služby. V tejto oblasti sme sa priblížili k civilnému systému. Preto už nebude profesionálna vojačka na materskej dovolenke poberať plnú náhradu služobného príjmu ako doteraz. V prípade nevykonávania služby počas tehotenstva a materstva bude vojačka poberať materské vo výške nemocenského.

Aké zmeny nastali v oblasti výsluhového zabezpečenia?

- Táto oblasť bola sledovaná najviac tak zo strany vojenských profesionálov, ako aj zo strany iných ministerstiev. Zákon rešpektuje špecifikum vojenskej profesie. Zachováva výsluhový dôchodok, výsluhový príspevok a odchodné. V tejto časti je podstatná jediná zmena – dochádza k zafixovaniu maximálnej výšky odchodného. Tá sa

po novom obmedzuje tridsiatimi rokmi služby. Doteraz to bolo bez obmedzenia. V praxi to znamená, že ak niekto bude v ozbrojených silách slúžiť viac ako tridsať rokov, na výšku jeho odchodného príspevku to už po prekročení tejto hornej hranice nebude mať žiadny vplyv. Je ale potrebné povedať, že ide v podstate len o systémovo správne opatrenie v rámci šetrenia. Výsluhový dôchodok totiž končí rovnako pri tridsiatich rokoch tak, ako to bolo pred novelizáciou. Vytvára sa tým synergický efekt, kedy sa pre výpočet oboch dávok berie do úvahy ich spoločná horná hranica - tridsať rokov služby vojaka.

Aký dopad to teda bude mať pre praktický život?

- Pozrime sa na to takto. Kto bude podľa nového kariérneho systému pôsobiť v ozbrojených silách viac ako tridsať rokov? Inými slovami, kto bude slúžiť aj po päťdesiatom roku fyzického života? Môžeme povedať, že to budú v podstate len generáli. Rádovo to predstavuje asi dve - tri desiatky vojakov. Číže v porovnaní s celkovým počtom to bude minimum ľudí. Keď to zhrniem, v oblasti výsluhového zabezpečenia nejde o veľkú a podstatnú zmenu, ktorá by mala za dôsledok zníženie profesionálnych vojakov a vojačiek.

Vladislav VAVRINEC

Bližšie informácie o novelizovanom zákone č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov získate na adrese:

www.zbierka.sk, časťka 300/2004, číslo 738/2004

krátko

Predstavitelia ministerstva obrany Estónska a fínskej spoločnosti Patria podpísali 10. decembra 2004 kontrakt na modernizovanie kolesových obrnených transportérov radu XA z výzbroje estónskych ozbrojených síl. Kontrakt zahŕňa modernizovanie a modifikovanie 60 vozidiel XA-180. Práce sa zrealizujú v rokoch 2005 – 2007.

Podľa indických médií už 10 štátov prejavilo záujem o protiolnú okrídlenú riadenú strelu novej generácie Brahmos, ktorú vyvinulo spoločná indicko – ruská spoločnosť. Podľa vyjadrení zverejnených indickými tlačovými agentúrami je export tohto výnimočného zbraňového systému striktné určený len spriatelenným krajinám tretieho sveta.

Americká spoločnosť McDonell Douglas, ktorá je súčasťou koncernu Boeing, získala od veliteľstva aeronautických systémov amerických vzdušných síl kontrakt s hodnotou 39 951 351 amerických dolárov na dodanie súprav aktívneho infračerveného rušiaceho systému LAIRCM a ich nainštalovanie na 15 transportných lietadiel C-17A Globemaster III.

Britské kráľovské vojenské námorníctvo prijalo do služby 10. decembra 2004 novú výsadkovú útočnú loď HMS Bulwark s výtlakom 18 500 t. Loď HMS Bulwark postavila spoločnosť BAE Systems v lodnici v Barrow-in-Furness, rovnako ako prvé plavidlo rovnakej triedy HMS Albion, ktoré UK Navy zaradila do výzbroje v júli 2004.

Dvojica bojových lietadiel Tornado nemeckej Luftwaffe skončila začiatkom decembra 2004 mesačnú skúšobnú kampaň na skúšobnom polygone juhoafrickej spoločnosti Denel nedaleko mesta Bredasdorp. Išlo už o piatu kampaň skúšania novej nemeckej veľmi presnej okrídlenej riadenej strely Taurus KEPD 350 na území Južnej Afriky.

Americká spoločnosť Sikorsky Aircraft slávnostne odovzdala 29. novembra 2004 veleniu thajských pozemných síl dva viacúčelové vrtulníky S-70 Black Hawk. Spolu so strojmí tejto dodávky v súčasnosti vlastní thajské pozemné sily päť vrtulníkov S-70. Vrtulníky firma dodala v rámci programu amerického vojenského predaja do zahraničia FMS.

Európsky výrobca bojových lietadiel Eurofighter získal 13. decembra 2004 typový certifikát na jednomiestne nadzvukové bojové lietadlo Eurofighter Typhoon Batch 2. Typový certifikát povoľuje letové operácie lietadlám Typhoon vybaveným obranným systémom DASS a dátovým spojovacím systémom MIDS.

Švédsky RBS-23 Bamse

Švédska protivzdušná obrana je od roku 2004 vyzbrojovaná protiletadlovým raketovým systémom vlastnej výroby RBS-23 Bamse. Batériu systému tvorí prehľadové koordinačné centrum SCC a tri centrá navedenia riadených striel MCC. Prehľadové koordinačné centrum SCC je nainštalované v štandardnom 20-stopovom kontajneri na podvozku nákladného automobilu. Centrum SCC disponuje 3-D prehľadovým radarom Ericsson Microwave Systems Giraffe AMB. Každé navádzacie centrum MCC je vyzbrojené šiestimi protiletadlovými raketovými riadenými strelami pripravenými na streľbu. Dvojstupňová raketová riadená strela s dĺžkou 2,6 m, priemerom štartovacieho motora 210 mm a priemerom letového stupňa 108 mm má diaľkový a výškový dosah 15 km. Rozvinutie batérie systému RBS-23 Bamse do palebného postavenia netrvá asi 15 minút.

Skúška ruskej protirakety

Ruské kozmické vojská uskutočnili 29. novembra 2004 z protiraketovej strelnice Sary-Šagan na teritóriu republiky Kazachstan úspešnú letovú skúšku protirakety 53T6 (v kóde NATO označenej SH-08 Gazelle). Cieľom skúšky bolo predĺženie životnosti protirakety v operačnom nasadení. Rýchlostná prepádová protiraketa 53T6 je súčasťou operačného systému protiraketovej obrany Moskvy a moskovskej priemyselnej oblasti. Systém označený A-135 je vyzbrojený protiraketami diaľkého dosahu 51T6 (v kóde NATO SH-11 Gorgon) a protiraketami krátkeho dosahu 53T6. Rusko predošlú skúšku protirakety 53T6 uskutočnilo 2. novembra 1999 a zatiaľ poslednú skúšku protirakety 51T6 urobilo 2. októbra 2002.

JAR sa pripojí k A400M

Juhoafrická vláda rozhodla koncom roka 2004, že sa pripojí k programu skonštruovania a výroby nového viacúčelového nákladného lietadla Airbus Military A400M. Súčasne sa zaviazala zaobstarat 8 až 14 lietadiel A400M po skončení vývoja programu v období 2010 - 2014. Cena ôsmich nákladných lietadiel A400M bude 837 miliónov eur. Rokovania predstaviteľov juhoafrickej vlády a spoločnosti Airbus Military pokračujú s cieľom dohodnúť presný termín zapojenia krajiny do programu. Juhoafrické spoločnosti Denel a Aerosud participujú s Airbus Military na príprave detailov priemyselných partnerských kontraktov, ktoré budú efektívne ihneď po podpise dohody medzi vládou a spoločnosťou Airbus Military.

Nové plavidlá pre Dánsko

Švédsky výrobca plavidiel Kockums AB získal od velenia dánskeho vojenského námorníctva objednávku na stavbu šiestich trupov a nadstavieb z kompozitov so sklenými vláknami. Objednávka obsahuje aj nainštalovanie úplného pohonného systému. Plavidlá určené pre pobrežnú stráž s dĺžkou 43 metrov budú mať výtlak 180 t. Hlavný subkontraktor švédskeho výrobcu je dánska lodenica Faaborg Vaerft A/S, ktorá získala objednávku od dánskeho vojenského zaoštarávacieho úradu Sjøværnets Materialkommando (SMK). Výroba objednaných plavidiel sa už začala, dodanie poslednej objedanej lode zákazníkovi je naplánované na rok 2007.

Írsko kúpi AB139

Írske ministerstvo obrany vybralo ako svoj viacúčelový vrtulník budúcnosti stroj Bell/Agusta AB139. Úlohou nových vrtulníkov bude preprava jednotiek, letecká zdravotnícka služba, vnútrozemské pátracie a záchranné operácie a preprava dôležitých osôb. Írsky letecký zbor získa štyri vrtulníky AB139. Stroj klasickej vrtulníkovej konfigurácie s celkovou dĺžkou 16,65 m, priemerom nosného rotora 13,8 m poháňa dvojica turbohriadeľových motorov Pratt Whitney PT6C-67C s elektronickým riadiacim systémom FADEC. Každý motor má maximálny výkon počas vzletu 1 252 kW. Kapacita vrtulníka s maximálnou vzletovou hmotnosťou 6 000 kg je 15 cestujúcich alebo 2 500 kg užitočného nákladu. Vrtulník AB139 dosahuje maximálnu cestovnú rýchlosť 290 km/h a jeho dolet bez rezervy je viac ako 750 km.

Tretia skúška M30

Americká spoločnosť Lockheed Martin uskutočnila na raketovej strelnici White Sands Missile Range 9. decembra 2004 tretiu úspešnú skúšku rakety M30 GMLRS (Guided Multiple Launch Rocket System) s unitárnou bojovou časťou. Cieľom skúšky bol zber letových tepelných údajov, názorná ukážka novej jednotnej bojovej časti v chladných klimatických podmienkach a predvedenie nového balíku programového vybavenia pri misii s veľkým doletom. Nová navádzaná raketa M30 (foto detailu nosovej časti s riadiacimi plochami) s doletom až 70 km má jednotnú bojovú časť s hmotnosťou 81,7 kg. Program systémového vývoja a predvedenia navádzanej rakety M30 GMLRS s unitárnou bojovou časťou, na ktorý získala spoločnosť Lockheed Martin kontrakt v sume 119 miliónov dolárov, bude pokračovať do roku 2007.

Text a foto: **Miroslav GYÚRÖSI**

krátko

Americká spoločnosť Raytheon oznámila úspešné skončenie operačných a vyhodnocovacích skúšok klzavej riadenej strely AGM-154C JSOW-C vyzbrojenej unitárnou prieraznou bojovou časťou. Okrídlenú strelu spoločne vyvinula U.S. Navy a firmy Raytheon, BAE Systems a Thales Missile Electronics.

Ministerstvo obrany Nového Zélandu podpísalo 14. decembra 2004 s americkou firmou L-3 Communications kontrakt s hodnotou 226 miliónov amerických dolárov na zmodernizovanie novozélandskej flotily piatich vojenských transportných turbovrtulňových lietadiel C-130 Hercules. Modernizačné práce začnú v roku 2006.

Riaditeľ izraelskej spoločnosti Elisra Danny Biran oznámil 7. decembra 2004, že spoločnosť podpísala s nemenovanou západnou krajinou dohodu o pokračovaní v dodávkach moderného vrtulníkového obranného výstražného systému SPS-65. Odhadovaná hodnota kontraktu je 6 miliónov amerických dolárov.

Švédsky letecký výrobca Saab Aerostructures na začiatku decembra 2004 oznámil dokončovanie výroby prvých troch predných sekcií trupov vrtulníkov NH90 pre francúzsku firmu Eurocopter. Švédska firma v priebehu nasledujúcich 15 rokov dodá do Francúzska 270 predných sekcií vrtulníkov NH90. Pre firmu Saab Aerostructures odštartoval tento projekt v roku 2002 a výroba prvých dielcov sa začala na konci roku 2003.

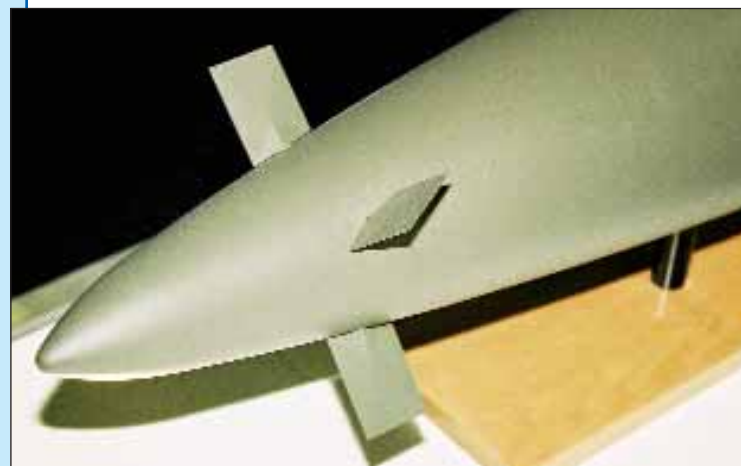
Tím tvorený americkými firmami General Dynamics Ordnance and Tactical Systems a Alliant Techsystems získal od austrálskej vlády kontrakt v hodnote 39 miliónov amerických dolárov na výrobu a dodanie munície kalibru 120 mm pre 59 tankov M1A1 AIM, ktoré vláda Austrálie nedávno objednala v USA.

Indické ministerstvo obrany oznámilo, že jej obranná výskumná a vývojová organizácia DRDO v spolupráci so spoločnosťou Bharat Electronics so sídlom v Bangalore vyvinula nový radar domácej konštrukcie na lokalizovanie delostreleckých zbraňových systémov. Nový radar je podľa tlačových informácií podobný americkej konštrukcii AN/TPQ-37.

Nórska spoločnosť Kongsberg Defence & Aerospace získala od velenia španielskeho vojenského námorníctva kontrakt s hodnotou približne 31 miliónov nórskych korún na dodanie deviatich protiminových systémov Minesniper. Kontrakt je pokračovaním pôvodného kontraktu z roku 2002. Posledné navýšenie zvýšilo celkovú hodnotu kontraktu na 69 miliónov nórskych korún.

Oceľoví generáli

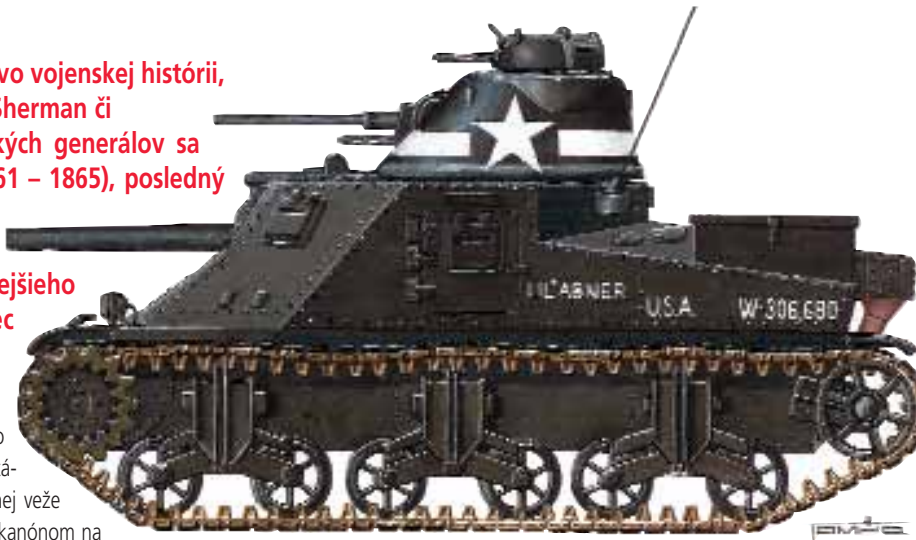
Kto z tých, čo sa aspoň trochu vyznajú vo vojenskej histórii, by nepoznal mená Stuart, Lee, Grant, Sherman či Pershing? Prví štyria z týchto amerických generálov sa preslávili ešte za občianskej vojny (1861 – 1865), posledný zažiaril v 1. svetovej. A v podobe rozličných typov tankov nastúpili všetci aj do druhého, zatiaľ najstrašnejšieho svetového konfliktu, ktorého koniec pred 60 rokmi si v tomto roku pripomenieme.

Keď sa na jeseň 1939 v Európe rozohorela 2. svetová vojna, nebola úroveň tankovej výzbroje americkej armády príliš vysoká. Jej ľahké a stredné tanky s maximálnou hrúbkou panciera 32 mm a kanónom kalibru 37 mm by proti nemeckým strojom PzKpfw III a IV sotva obstáli. Armáda USA z toho dôvodu, kým vstúpila do vojnových operácií (o takmer dva roky), naliehavo hľadala riešenie.

Zo sokov druhovia

V roku 1940 vznikla špecifikácia na nový tank s hrúbkou panciera čela veže a korbys až 38 mm a kanónom kalibru 75 mm. Najskôr sa uvažovalo o modernizácii stredného tanku M2 s 37 mm kanónom v otočnej veži. Tá však bola pre silnejšiu zbraň malá a žiadna vhodnejšia v tom čase ešte neexistovala. Armádne autority sa preto rozhodli za základ nového tanku použiť bezvežový stredný stroj T5, ktorý mal 75 mm kanón uložený v kazemate na pravej strane korbys. Pochopiteľne, počítalo sa so silnejším pancie-

rom, ako aj s montážou otočnej veže s 37 mm kanónom na streche korbys. Aby táto „torta“ bola dokonalá, na vežu ako tretie poschodie mala ešte prísť tzv. veliteľská vežička s guľometom! Vzniklo pozoruhodné vozidlo, ktorého bojové kvality síce neboli ideálne, ale proti nepriateľským tankom už malo väčšie šance ako jeho predchodcovia. Dostalo meno M3 General Lee, po niekdajšom „južanskom“ vynikajúcom vojvodcovi. Ešte koncom leta 1940 US Army objednala 1 000 strojov. Práve vtedy do Washingtonu prišli britskí experti, vrátane vynikajúceho tankistu genmjr. Pratta, nakupovať tanky pre Albion. Nad M3 sa síce zhrozili, ale nič lepšie na výber nebolo. Objednali teda 1 250 strojov a potom toto číslo zvýšili na 3 000 kusov s tým, že odoberú najmenej 1 500, aj keby medzičasom vznikol lepší tank. Britom na M3 Lee najviac prekážala výška (až 3,12 m), ktorá zvyšovala jeho zraniteľnosť, a neboli spokojní ani s pancierom. Vznikla preto britská

M3 Lee vyzeral skutočne ako trojposchodová torta. Jeden 7,62 mm guľomet mal vo veliteľskej vežičke, druhý spriahnutý s 37 mm kanónom vo veži a tretím mohla páliť 6-členná osádka strieľňami z korbys. Grant mal okrem spriahnutého v korbys ešte dva guľomety rovnakého kalibru.

Kresba: Rudolf TOMŠA

modifikácia M3 s oveľa hrubším čelom korbys a veže, bez veliteľskej guľometnej vežičky. Pomenovali ju General Grant po niekdajšom hlavnom veliteľovi vojsk Únie a neskoršom prezidentovi USA. A tak sa niekdajší nepriatelia ocitli bok po boku...

Parametre „súrodencov“

Tanky M3 Lee a Grant síce nemožno označiť za dvojčky, ale za súrodencov určite. Spoločný mali podvozok, ktorý na každom boku tvorili tri dvojkoľosové vozíky odpružené zvisle uloženými vinutými pružinami. Motor bol pri oboch typoch vzadu a hriadeľom poháňal predné hnacie kolesá. V prípade tanku Lee išlo o hviezdicový Wright Continental s výkonom 340 k, ktorý stroju s hmotnosťou 27,9 t dával na ceste max. rýchlosť 34 km/h. Grant poháňali dva šesťvalcové naftové motory General Motors s výkonom 375 k, s ktorými, hoci bol ťažší (28,3 t), dosahoval rýchlosť až 46 km/h. Hoci M3 Grant už nemal veliteľskú vežičku, jeho výška sa oproti výške M3 Lee znížila iba o 5 cm, pretože britská veža Carr bola mohutnejšia a vyššia. Toto riešenie však odstránilo tzv. pasce na strely medzi vežou a vežičkou, čo bolo z hľadiska bezpečnosti veľmi dôležité.

Výzbroj mali Lee i Grant napriek spo-

mínanej odlišnosti prakticky totožnú. Hlavnou zbraňou bol 75 mm kanón v kazemate na pravej strane čela korbys, ktorý mal síce gyroskopickú stabilizáciu odmeru, ale samotný odmer iba 15 stupňov na každú stranu. Najskôr to bol typ M2 s dĺžkou hlavne 38 kalibrov, ktorého strely s ústovou rýchlosťou 567 m/s prerážali 60 mm pancier. Neskôr ho nahradili typom M3 rovnakej dĺžky, ale so strelivom s ústovou rýchlosťou 700 m/s, ktoré prebýjalo i 70 mm pancier. Tieto kanóny boli v útoku či pri palebnej podpore dobré, ale v boji s inými tankami ich hodnota klesla na minimum. Uvedenú slabinu nemohol kompenzovať 37 mm kanón v otočnej veži, pretože jeho strely potrebnú priebojnosť nemali. Doplnkovú výzbroj oboch typov tvorili tri 7,62 mm guľomety Browning M1919.

Tanky M3 Grant, ale aj Lee vo výzbroji britskej 8. armády prešli bojovým krsťom v severnej Afrike pri Gazale v máji 1942. Významne prispeli k víťazstvu Britov pri El Alameine v posledných mesiacoch toho istého roka – v slávnom tankovom súboji ich bolo takmer 600. Tam zasa prvým ohňom prechádzali menovci ďalšieho slávneho generála – modernejšie stredné tanky M4 Sherman, ktoré stroje M3 v polovici roku 1944 úplne nahradili.

PhDr. Ján DOLINAY

Stredný tank M3 General Grant na bojiskách severnej Afriky pomohol obnoviť rovnováhu tankových síl Spojencov. Foto: archív

Fridrich II.

Fridrich II., ktorému dejiny prisúdili prívlastok Veľký, ako nástupca pruského trónu prežil neradostné detstvo. Vychovávali ho vo vojenskom duchu, hoci sám sa chcel venovať predovšetkým literatúre, filozofii a hudbe. Spočiatku medzi ním a otcom bol natoľko vyhrotený vzťah, že chcel ujsť do Anglicka. Po čase sa však s ním zmieril a v roku 1734 ho už sprevádzal na vojenských výpravách vo vojne o poľský trón. Keď o šesť rokov nastúpil na pruský trón, prejavil sa ako energický panovník, ktorý nemá v úmysle hrať podradnú úlohu v európskej politike. Odmietol uznať dedičné nároky Márie Terézie a po krátkom vyjednávaní vtrhol do Sliezska. V bitke pri Molviciach porazil rakúske zbory a zmocnil sa takmer celého Sliezska. Pripojil sa k spojeneckej zmluve Bavorska a Francúzska, ktorá mala za cieľ rozdeliť Rakúsko. Bavorské a saské vojská obsadili časť Čiech, no v kritickkej chvíli pomohli Márii Terézii Uhry, ktorí vyzbrojili 40-tisícovú armádu a dosiahli značné vojenské úspechy. Roku 1742 však Fridrich II. zvíťazil v bitke pri Chotušiciach, a tak rakúska panovníčka bola nútená uzavrieť mier a odstúpiť mu Dolné Sliezsko.

Vývoj situácie a nové rakúsko-saské spojenectvo namierené proti Prusku viedli Fridricha k tomu, že roku 1744 začal opäť vojnové operácie. Vtrhol do Čiech, obsadil Prahu, Tábor i České Budějovice, no spojené rakúsko-saské oddiely ho čoskoro vytlačili a samy vstúpili do Sliezska. V bitke pri Hohenfriedbergu ich však pruský kráľ porazil. V ďalších dvoch bitkách zvíťazil aj nad Sasmi a vťahal do Drážďan. Mierom, ktorý tu uzavrel, získal Sliezsko, a Prusko sa stalo najsilnejším štátom nemeckej ríše.

Tieto udalosti zmenili mocenské postavenie jednotlivých štátov v Európe a vyvolali nové boje. Proti Prusku sa utvorila silná koalícia Ruska, Rakúska a Francúzska, neskôr sa k nej pridali aj Sasko a Švédsko. Fridricha II podporovalo iba Anglicko. Ten, aby si vytvoril vhodný východiskový priestor pre ďalšie boje, v roku 1756 prepadol Sasko. Tým sa začala tzv. sedemročná vojna. Prusi pri Lovosiciach porazili rakúske zbory, ktoré prišli na pomoc Sasom, v nasledujúcom roku vtrhli do Čiech a začali obliehať Prahu. V bitke pri Kolíne však utrpeli od armády Leopolda Dauna (Obrana č.25/04) zdruvujúcu porážku a museli opustiť Čechy. To už do vojny vstúpili aj ostatní spojenci, ale ich akcie neboli dostatočne zladené, čo umožnilo Fridrichovi viesť vojnu tak, že sústreďoval svoje sily vždy na tie body, ktoré boli najväčmi ohrozené. Takýto spôsob boja si vyžadoval neobvyčajnú schopnosť manévrovať a taktizovať. A tú Fridrich mal, ako žiadny z vojvodcov tej doby. Rakúske a ruské armády síce viackrát

zvíťazili nad pruskými silami, načas obsadili dokonca aj Berlín, ale Fridrich aj po týchto neúspechoch vzdoroval koalícii neobyčajne húževnato a spôsobil jej niekoľko citeľných porážok. Dňa 5. decembra 1757 dosiahol svoje najsilnejšie víťazstvo nad početnejšie silnejším vojskom Rakúšanov v bitke pri Leuthen (v súčasnosti Lutynia v Poľsku). Táto bitka sa zapísala do dejín vojenstva ako klasický príklad Fridrichom vyvinutej taktiky a útočného manévru tzv. kosého šíku. Behom bitky podnikol riskantný a mimoriadne zložitý manéver, ktorým počas dvoch hodín zatočil pruské voje o 90 stupňov na sever a zostavil svoj kosý šík v troch sledoch, pravým krídlom stupňovite napred a ľavým zadržaným. Bol to majstrovský manéver, veď pohyboval 10 km dlhými líniami s 10 tisíc mužmi, v pahorkatom teréne, v blízkosti nepriateľa, ktorý mohol kedykoľvek zaútočiť, pričom bolo treba dodržiavať vzdialenosti medzi krídlami a líniami. Týmto kosým šíkom potom Fridrich napadol ľavý bok rakúskej zostavy a spôsobil jej zdruvujúcu porážku. Nasledujúci rok porazil aj Rusov, ale do roku 1759 sa situácia vyčerpaného Pruska zhoršovala. V bitke pri Kunnersdorfe ho porazili spojené rusko-rakúske vojská a stihli ho aj ďalšie neúspechy. Keď však Anglicko na mori porazilo Francúzov a Rusko vďaka novému cárovi Petrovi III., ktorý obdivoval Fridricha, zmenilo postoj k Prusku, mocenské postavenie Pruska sa upevnilo. Vyčerpanosť oboch strán viedla nakoniec k uzavretiu mieru, ktorým si Prusko udržalo Sliezsko, ale aj významné postavenie medzi európskymi veľmocami. Predčasne zostarnutý Fridrich, ktorého za chrťom nazývali „starý Fric“, sa potom venoval správe štátu a čoraz väčšmi sa uzatváral pred verejnosťou.

Lineárna taktika

Vojsko sa pred bitkou rozvinulo do dvoch alebo troch sledov, z ktorých každý sa skladal z troch až šiestich radov. Najsúvislejší bol prvý sled, kým ďalšie mali zaplniť medzery, vysunúť sa na krídla alebo chrániť tylo. Vzdialenosť medzi jednotlivými sledmi predstavovala 150 - 300 krokov. Pokiaľ armáda útočila, ťažké delostrelectvo stálo pred prvým sledom a na krídlach, ak išlo o obranný boj, spravidla za prvým sledom. Plukovné, ľahké delostrelectvo krylo medzery medzi prápormi. V centre bojovej zostavy bola pechota, na krídlach jazdecko. Boj sa začínal spravidla delostreleckou prípravou. Pechota postupovala v dlhých radoch rovnomerným krokom proti nepriateľovi. Keď sa dostala na účinný dostrel, na povel spustili paľbu celé prápory alebo čaty tak, že najprv strieľali ne-

Alegorické znázornenie delenia Poľska v roku 1772

Zomrel roku 1786 v dobrovoľnej samote. Fridrich II. bol všestranne nadaným mužom - vynikol ako vojenský organizátor, vojvodca i vojenský teoretik. Od otca zdedil dobre vycvičené vojsko, početne štvrté najsilnejšie v Európe, ktoré sám všestranne rozvíjal. Bol prívržencom údernej taktiky arazil zásadu rýchlych bodákových útokov. Vystihol najväčšiu slabinu vtedy bežnej lineárnej bojovej zostavy – zraniteľnosť krídel, a začal proti nim používať už spomínaný kosý šík. V jeho armáde vládla prísna disciplína, udržovaná ťažkými telesnými trestami. Zreformoval aj správu pruského štátu, usporiadal financie, podnietil vypracovanie nového súdneho poriadku, založil vojenskú akadémiu. Fridrich II. bol typom osvieteniského panovníka 18. storočia, ktorý obdivoval francúzsku vzdelanosť, podporoval vedu a umenie, sám písal básne a bol autorom viacerých filozoficko-politických a vojenských spisov. Bol však zároveň panovníkom absolutistickým, nestrpiacim odpor a zároveň zakladateľom veľmocenského postavenia Pruska. Jeho militarizmus zavliekol do vojny veľkú časť Európy.

PhDr. Vojtech DANGL, CSc.
Historický ústav SAV

párne čaty postupne od prvej až po siedmu, potom ich na rozkaz predbehli párne čaty a všetko sa opakovalo. Takto sa paľba prelínala pozdĺž celej útočnej línie. Pešie prápory pri útoku stále vyrovnávali rady a udržiavali krok. Nesmeli ich narušiť ani vtedy, keď sa im priamo pod nohy prikotúľal granát. Táto strnulosť síce umožňovala zachovať bojovú zostavu, no spomaľovala jej pohyb a viazala ju na rovný terén. Keď sa pechota priblížila k nepriateľovi, podnikla bodákový útok. Ten sa však konal zriedkavo, lebo brániaca sa strana často zvolila radšej ústup, aby zachovala dlhý čas a nákladne cvičený „ľudský materiál“. Víťaz porazeného spravidla neprenasledoval, aby nenarušil svoju zostavu a nevystavil sa neočakávanému útoku protivníkovej jazdecky. Boj teda rozhodla účinnosť a sila paľby, a nie boj zblízka ako v minulosti.

Slovenská hovorkyňa vo farbách OSN

Narodila sa v Kežmarku, základnú školu začala navštevovať v Humennom, gymnázium skončila v Trenčíne, Vysokú vojenskú pedagogickú školu absolvovala v Bratislave, postgraduál z medzinárodných vzťahov a diplomacie získala v Banskej Bystrici, rok pracovala v misii UNTAES v bývalej Juhoslávii, vojenské vzdelanie si rozšírila na kurze v Budapešti a aktuálne už dva roky pôsobí v misii UNFICYP na Cypre. Vyrastala vo vojenskej rodine a rozhodla sa profesionálne nasledovať svojho otca – plukovníka. Volá sa majorka Ingrid Tomeková.

Tlačové a informačné oddelenie UNFICYP má desať pracovníkov. Vedie ho 60-ročný Ír Brian Kelly. Je to civil, ktorý presnú polovicu života strávil v mierových misiách. Jeho zástupkyňou, zároveň by sa dalo povedať aj hovorkyňou zodpovednou za vojenskú časť približne 1200-člennej misie, je majorka Ingrid Tomeková. No a ak by ste sa tejto rozhľadenej a energetickej ženy spýtali, čo ju vie najviac nahnevať, tak by vám odpovedala, že ohovárania typu, ako približne 270 slovenských vojakov chodí na Cyprus dovolenka... Hovorí o ich náročnej a zodpovednej práci v 180 kilometrov dlhej zóne separácie medzi severnou časťou ostrova obývanou cyperskými Turkami a južnou, kde žijú cyperskí Gréci. Zdôrazňuje, ako v misii reprezentujúcej 15 štátov je slovenský kontingent spolu s Britmi a Argentínčanmi v líderskej pozícii, čo je prvý raz v histórii našich ozbrojených síl. Samozrejme, nezabúda pripomenúť zásluhy práve 40-ročnej misie OSN na Cypre na upokojení a postupnej normalizácii situácie na ostrove. Veď ak tu po bojoch v roku 1974 a vytvorení zelenej línie rozdeľujúcej ostrov pôsobilo vyše 6000 vojakov, v tomto roku ich počet klesne pod tisíc (860). Slovensko bude po znížení celej misie vyslať 202 mužov a žien.

Služba sedem dní v týždni

„Veľmi často sem prichádzajú televízne štáby CNN či BBC. Sedem dní v týždni telefonicky či mailom odpovedám na otázky agentúr AP, AFP

a desiatok ďalších. Takmer denne nás navštevujú novinári z denníkov a rozhlasov od južnej Ameriky až po Japonsko, ktorých sprevádzam po nárazníkovej zóne v priestoroch, kde médiá majú povolený vstup.“ Pozná sa s profesionálnymi fotografmi z National Geographic, tyká si s reportérmi Euronews a rovnako dobre vychádza s riaditeľmi cyperských televíznych spoločností, na obrazovke ktorých v mene OSN na Cypre už niekoľkokrát vystupovala. „Len na Slovensku ako keby o túto misiu nemali takmer žiadny záujem,“ konštatuje majorka Ingrid Tomeková. A čo ešte má na starosti okrem kontaktov s novinármi? „Denne monitorujeme 13 tunajších novín. Z grécky a turecky písaných periodik nám pripravujú preklady tlmočníci, pričom z relevantných informácií pripravujem pravidelný riport o situácii na ostrove. Po podpise hovorcom misie ho zasielame do centrály OSN v New Yorku a na ďalšie vybrané adresy vo svete i v rámci misie.“

Pre Ingrid je perfektná znalosť angličtiny samozrejmosťou. Chodila do jazykových škôl, platila si súkromné hodiny, pričom možno dodať, že s novinármi komunikuje aj po francúzsky a rusky. „Neočakávala som, že ako vojačka sa budem denne až tak podrobne zoznamovať s tunajším politickým dňom. No pri poskytovaní informácií médiám o misii, mám o to väčší prehľad v rámci všetkých súvislostí, ktoré sa viažu k vývoju tunajšej bezpečnostnej situácie,“ dodáva majorka. Možno dodať, že pravidelne pripieva aj do časopisu misie UNFICYP,

ktorý vychádza mesačne pod názvom Blue Beret.

Skúsenosti a plány

Svoj krst ohňom zažila Ingrid Tomeková v roku 1996, kedy prišla ako 24-ročná pracovať do misie UNTAES v bývalej Juhoslávii. Pôsobila na veliteľstve misie v spisovni, ale často sa najmä vo Vukovare stretávala s ľuďmi postihnutými vojnou.

Okrem ľudí si však vo vojnu poznáčenom východnom Slavónsku všimla ešte niečo. Boli to bojmi zničené historické pamiatky. Názov jej postgraduálnej práce na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici potom znel: Ochrana kultúrneho dedičstva za medzinárodného ozbrojeného konfliktu. V tejto téme pokračuje aj v rámci svojho súčasného doktorandského štúdia, ktoré napriek službe v UNFICYP zvláda diaľkovo.

„Ochranou kultúrnych pamiatok počas vojny sa zaoberá Haagská konvencia z roku 1954 doplnená o dohovory v roku 1977 – a pozrite sa, ako to dopadlo v Kosove!“, počujeme jej nahnevany hlas. Zanietené hovorí, že túto problematiku treba podrobnejšie implementovať aj do predpisov našich ozbrojených síl. „Najlepšie prepracovaný systém v tejto oblasti, vrátane jeho uplatnenia v operačných plánoch, majú vojská v Rakúsku a Nemecku,“ znalecky vysvetľuje majorka.

Pavol VITKO

Foto: autor

Plukovníkove tiché večery

Podľa plukovníka v zálohe Michala Mihalova ako prvá zaregistrovala zmenu po jeho odchode z ozbrojených síl rodina. Manželka a dvaja synovia. Večer po 21. hodine odrazu nezazvonil telefón a operačný dozorný nepodával hlásenie. V noci nikto nevolal z kasární, že sa niečo stalo, ako boli zvyknutí za posledných sedem rokov, keď bol veliteľom útvaru.

Rodák z Gerlachova v bardejovskom okrese veru v roku 1975, keď sa rozhodoval pre vojenskú dráhu, nepredpokladal, že v štyridsiatich troch rokoch si vyzlečie vojenskú uniformu. Vtedy prišiel do vojenského gymnázia v Banskej Bystrici. Neskôr ukončil vo Vysokove vysokú vojenskú školu a nastúpil ako veliteľ čaty k michalovskému mostostreleckému pluku. Práve na tretí prápor spomínaného pluku dodnes najviac spomína.

Škola života

„Prišiel som ako mladý poručík s červeným diplomom. Moji starší kolegovia, ktorí už poznali, ako chutí vojenský chlebiček, ma naučili mnohému. Najmä starí praporčíci, ktorí síce nemali vysoké školy a často si iba večer ne urobili maturitu, mali bohaté praktické skúsenosti. Doteraz si spomínam na Miša Kica, Majerníka, Granáta či Tancoša. Povedali mi, nerobíš to zle, ale skús to urobiť takto. Ukázali mi skutočný život. Mrzí ma, že dnešní mladí dôstojníci, ale aj praporčíci už nemajú takúto možnosť,“ poznamenal plukovník v zálohe M. Mihalov. V Michalovciach to dotiahol až na zástupcu veliteľa práporu. Potom nasledovali roky štúdia na moskovskej Frunzeho akadémii a v brnianskej vojenskej akadémii. Odtvtedy, prakticky až do odchodu do zálohy spojil svoj vojenský život s Levicami. Začínal ako zástupca veliteľa tankového pluku. Neskôr sa stal jeho veliteľom a následne velil levickej brigáde. V posledný deň roku 2003 po likvidácii brigády odišiel do zálohy.

„Vedel som, že ten deň nastane, svojím spôsobom som sa naň pripravoval, no predsa som sa nemohol zbaviť

určitej nostalgie,“ priznáva, no vzápätí dodáva, že kontakt s ozbrojenými silami nestratil. Hneď prvý mesiac po odchode ho zvolili za predsedu Klubu vojenských dôchodcov v Leviciach. Vo „svojich“ bývalých kasárňach je teda častým hosťom. Vždy, keď prechádza kasárenskou bránou, s uspokojením zisťuje, že proces postupnej rekonštrukcie objektov a celého areálu, ktorý sám naštartoval, úspešne pokračuje. S velením mechanizovaného práporu má veľmi dobré vzťahy.

Plukovník na úrade práce

Prvé týždne v zálohe boli pre bývalého profesionálneho vojaka trochu

zvláštne. Odrazu mal dosť času aj na prozaickú opravu šuplíka, ktorú odkladal dlhé roky a na mnoho ďalších vecí. Michal Mihalov však nechcel zostať doma hľiviť. Po vyliečení zdravotných ťažkostí sa po úspešnom konkurze stal 3. mája minulého roku referentom voľných pracovných miest na Úrade práce sociálnych vecí a ro-

pripustil, že sa zlepšila pracovná disciplína, ale aj ochota a celková výkonnosť zamestnancov úradu. Michal Mihalov sa pri tomto konštatovaní len pousmial. „To, čo niektorí pracovníci pociťovali ako silnú záťažovú situáciu, sme v ozbrojených silách brali ako druhý prevodový stupeň zo šiestich. Úrad práce je predsa pre ľudí. Našou úlohou je pripraviť pre záujemcov o prácu dostatok informácií, pomôcť im v hľadaní práce, ale aj v osvetlení legislatívy. Mnohí z nich nevedia, aké majú práva a povinnosti. My sme tu pre nich, preto im musíme pripraviť dokonalý servis,“ hovorí vedúci oddelenia.

Poctivosť a aktivita

Pôsobí v regióne, ktorý zápasí s vyše 20-percentnou mierou nezamestnanosti. Referenti úradu v Leviciach, ale aj na vysunutých pracoviskách v Šahách a Želiezovciach majú pripravený zoznam voľných pracovných miest v okrese (tam ich doposiaľ nie je veľa), v iných regiónoch Slovenska, ale aj v rámci Európskej únie. Aby nezamestnaní zvýšili svoje šance na trhu práce, každý mesiac pre nich Michal Mihalov a jeho kolegovia pripravujú rôzne rekvalifikačné kurzy. Sú zamerané na účtovníctvo, počítačovú gramotnosť, ale aj mnohé strojárské profesie.

„My, vojaci, sme boli celý život učení vedieť čítať rozkazy, nariadenia a zákony. V civilnom živote sa nám to veľmi hodí. Nedávno som robil školenie o problematike sociálnych zákonov. Na sociálnom odbore dnes už pracuje môj bývalý náčelník štábu ako vedúci. Taktiež sa tam za pár mesiacov prepracoval z radového referenta. Vojenská profesia ma naučila disciplínu (pracovnej i časovej), poctivosť, schopnosti zorganizovať a vyhodnotiť prácu podriadených. To sú vlastnosti, ktoré sa uplatnia aj v civilnom živote,“ konštatuje posledný veliteľ levickej mechanizovanej brigády.

Jozef ŽIAK
foto: Peter DOVINA

„Legion of Merit“ generálovi Milanovi Cerovskému

Počas slávnostného aktu, ktorý sa uskutočnil 17. decembra 2004 na Veľvyslanectve USA v Bratislave, odovzdal veľvyslanec Spojených štátov amerických na Slovensku Ronald Weiser vyznamenanie – medailu Záslužnej légie na stupni veliteľ – bývalému náčelníkovi Generálneho štábu OS SR generálovi Milanovi Cerovskému.

Záslužná légia vznikla 20. júla 1942 ako prvé americké vyznamenanie udeľované príslušníkom iných národov. Je to zároveň prvé viacstupňové ocenenie, udeľované predovšetkým jedincom, ktorí „sa vyznamenali výnimočne záslužnou prácou pri výkone služby.“

Minister obrany USA Donald H. Rumsfeld a veliteľ Štábu vojsk USA Richard B. Mayers v zdôvodnení ocenenia vyzdvihli skutočnosť, že slovenskí vojaci sa práve pod velením generála Cerovského stali súčasťou medzinárodnej koalície v boji proti terorizmu v Iraku aj v Afganistane. Generál Cerovský vo svojom poďakovaní uviedol, že táto medaila nie je vyznamenaním len jeho osoby, pokladá ju ako symbol ocenenia úsilia všetkých príslušníkov ozbrojených síl SR.

Text a foto: **Vladislav VAVRINEC**

Predstavujeme nových veliteľov

Brig. gen. Ján KAČMÁR
veliteľ síl výcviku a podpory OS SR

Brigádny generál Ing. Ján KAČMÁR sa narodil 8.6.1951 v Kobylnici. Po absolvovaní základnej školskej dochádzky v rokoch 1966 – 1969 vyštudoval Vojenskú školu Jana Žižku v Opave. V období 1969 – 1973 študoval na Vysokej vojenskej škole pozemného vojska vo Vyškove. Od roku 1976 do roku 1978 bol vyslaný na postgraduálne štúdium na Vojenskú akadémiu v Brne. V rokoch 1996 – 1997 absolvoval Vojenskú akadémiu v Moskve.

Vykonával tieto funkcie :

do roku 1988 základné veliteľské funkcie
1988 – 1994 zástupca veliteľa divízie
1994 – 1996 zástupca veliteľa zboru
1997 – 2000 náčelník štábu zboru
2000 – 2001 náčelník štábu pre plánovanie operácií GŠ
2001 – 2002 náčelník správy operácií – ZN ŠbKVO GŠ
1.7.2002 - 2004 zástupca veliteľa síl výcviku a podpory OS SR
Je ženatý, má dvoch synov. Medzi jeho záľuby patrí čítanie kníh, šport a práca v záhrade.

Brig. gen. Milan MAXIM
veliteľ pozemných síl OS SR

Brigádny generál Ing. Milan MAXIM sa narodil 13. 4. 1956 v Michalovciach. Po ukončení miestneho gymnázia sa rozhodol pre štúdium na vojenských školách:

1975 – 1976

Jednoročná dôstojnícka škola

1977 - 1980

Vysoká vojenská škola poz. vojska Vyškov

1987 - 1990

Postgraduálne štúdium – Vojenská akadémia Brno.

Po štúdiu pôsobil v týchto veliteľských funkciách:

- veliteľ tankovej čaty 21. tankového pluku v Holýšove (ČR)

- veliteľ roty, náčelník štábu a veliteľ tankového práporu 23. tankového pluku v Žatci (ČR)

- zástupca veliteľa pluku 23.tp Žatec

- v roku 1990 premiestnený k Východnému vojenskému okruhu

- 1990 - 1995 - veliteľ 63. motostreleckého pluku

- 1995 – 1996 - veliteľ brigády v Michalovciach - 21. mechanizovaná brigáda

- 1997 - 1998 - zástupca veliteľa 2. armádneho zboru

- 2001 – 2002 - náčelník štábu logistiky Generálneho štábu OS SR.

Od 1. júla 2002 bol veliteľom síl výcviku a podpory OS SR a od 18. decembra 2004 bol menovaný veliteľom pozemných síl OS SR. Za brigádneho generála bol vymenovaný 5. 12. 2002. Brigádny generál Milan Maxim sa zdokonalil vo francúzštine na jazykových kurzoch v Kanade a vo Francúzsku, kde absolvoval v období 31.8.2000 – 30.6.2001 interné štúdium na Akadémii obrany ozbrojených síl Francúzskej republiky v Paríži, odbor veliteľsko-štábný operačný. V závere minulého roka bol na štvormesačnom kurze angličtiny v Kanade.

Je ženatý a má tri deti.

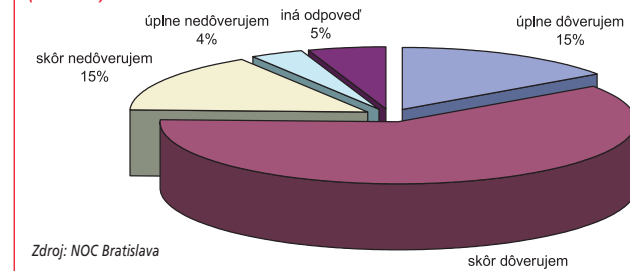

Vysoká dôveryhodnosť ozbrojených síl

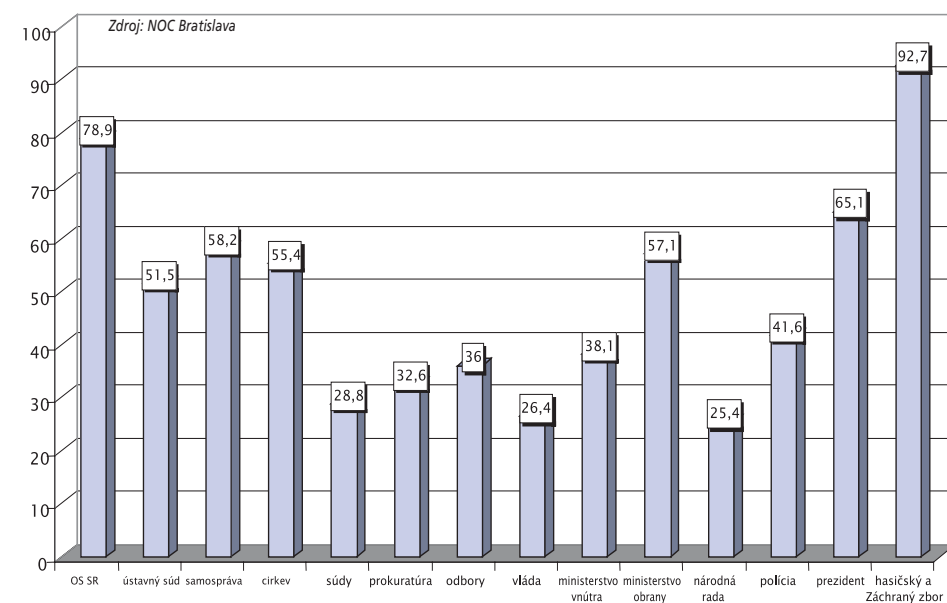
Ozbrojené sily SR prechádzajú zásadnou reformou, mení sa ich podstata, z armády, založenej na princípoch všeobecnej brannej povinnosti, sa prechádza k plne dobrovoľnej profesionálnej armáde. Pre sociológov rezortu ministerstva obrany je preto zaujímavé sledovať, ako sa vyvíja dôveryhodnosť armády v očiach verejnosti. Kladú si otázku, či sa nezmenil pohľad občanov Slovenska na armádu?

vzorku 1173 respondentov, majú ozbrojené sily Slovenskej republiky trvale vysokú dôveru občanov. V porovnaní s výskumom z apríla 2004 miera dôvery OS SR dokonca stúpila o 3,3 percenta (ozbrojeným silám v apríli 2004 dôverovalo 72,3 % občanov Slovenska) - ozbrojeným silám dôveruje takmer 76 % občanov Slovenska. Tento výsledok výskumu potvrdzuje platnosť faktu, že OS SR patria dlhodobo k najdôveryhodnej-

Dôveryhodnosť OS SR (november 2004) (n=1173)

Zdroj: NOC Bratislava

Dôvera v vybraných spoločenských a politických inštitúciách (november 2004) (n=1173)

Podľa výsledkov výskumu verejnej mienky, ktorý koncom roka 2004 realizoval pre Komunikačný odbor KaMO ÚVK Národného osvetového centra v Bratislave na reprezentatívnej

ším inštitúciám pôsobiacim v SR.

Vo výskume sa zisťovala dôvera k OS SR v samostatnej otázke. V metodike bola však zaradená aj ďalšia otázka, ktorou sa zisťoval rebríček dôvery-

hodnosti vybraných politických a spoločenských inštitúcií. Respondenti v tejto otázke posudzujú mieru svojej dôvery, či nedôvery k ponúknutým inštitúciám. Je zrejme, že pri takomto

posudzovaní dochádza v ich uvažovaní aj k porovnaniu jednotlivých inštitúcií navzájom. Najväčšiu mieru dôvery má na Slovensku Hasičský a záchranný zbor SR (úplne alebo skôr mu dôveruje 92,7 % obyvateľov SR), hneď za ním sú ozbrojené sily SR (v odpovedi na túto otázku dôveru OS SR vyjadrilo takmer 79 % obyvateľov). Na treťom mieste sa umiestnil prezident SR, ktorý mal v čase konania výskumu vo verejnosti veľmi vysokú dôveru (dôverovalo mu 65,1 %). Na opačnom konci rebríčka sa umiestnila Národná rada SR (dôveruje jej len 25,4 %), vláda SR s 26,4 % dôverou a súdy, ktorým dôveruje 28,8 % respondentov výskumu.

Vysokú dôveru občanov ma aj ministerstvo obrany, ktorému dôveruje 57,1 % obyvateľov a v rebríčku dôveryhodnosti sa zaraďuje na piate miesto tesne za miestnou samosprávou (58,2 %). Dôveru verejnosti na Slovensku majú ešte aj cirkev a Ústavný súd.

PhDr. Karol ČUKAN, CSc.

Mladá krv vo Vajnoroach

Výdatný dážď, vietor a zima privítali vo vajnorských kasárňach mladých vojakov a vojačky.

Branci na mikrofón Plnej poľnej prezradili, že mamičky plakali mesiac pred ich odchodom. Niektorí vedeli, čo ich čaká a patrične sa pripravili, iní sa nechajú prekvapiť. Ozajstným prekvapením bolo uvítanie očkovanie a stretnutie hneď s najvyšším predstaviteľom OS SR, náčelníkom Generálneho štábu generálmajomrom Lubomírom Bulikom. Ten preveril kapitána Miroslava Rožňovca otázkou, ako je pripravený na príjem vyše stovky brancov.

V januárovom termíne nastúpilo k ozbrojeným silám 1060 budúcich vojakov, v tomto roku ich celkovo bude 4000.

Text a foto: **Petra REPKOVÁ**

Od 3. do 5. mája bude v Brne 8. medzinárodný veľtrh obrannej a bezpečnostnej techniky.

Mokrad'ská nádej

Profesionalizácia postupuje úspešne aj v útvaroch protivzdušnej obrany, v spojovacích jednotkách a zariadeniach, kde sú potrební odborníci na komunikačné a informačné systémy a elektronický prieskum. Vojskáci povinnej služby plnia už len základné obslužné funkcie, preto velitelia v uvedených útvaroch a zariadeniach v súčasnosti netrpezlivo očakávajú prvých frekventantov Odbornej výcvikovej školy protivzdušnej obrany, komunikačných a informačných systémov a elektronického prieskumu na Mokradi.

Štvrtého januára nastúpili do školy prví frekventanti. Začiatok sa nezaobišiel, ako to už pri zrode každej novej inštitúcie neraz býva, bez niektorých problémov. Podľa veliteľa školy podplukovníka Petra Jureka namiesto pôvodne plánovaných 76 vojakov nastúpilo len 44 (z toho 23 žien).

Pomalší rozbeh

„Aj piatich z nich (išlo o ženy) sme museli hneď poslať zo školy preč, lebo nemali predpísané vzdelanie. Väčšina kurzov, ktoré máme, vyžaduje, aby frekventant mal elektrotechnické vzdelanie. Bez neho nie je možné za tých 14 až 18 týždňov zvládnuť odbornosť,“ zdôraznil s určitou nespokojnosťou veliteľ školy. Rodák z Prešova po ukončení vysokej vojenskej školy v Liptovskom Mikuláši pôsobil v kroměřížskom protiletadlovom útware. Po rozdelení federálnej armády sa vrátil na Slovensko a pracoval v rôznych veliteľských

funkciách delostreleckého oddielu trebišovského mechanizovaného útvaru. Neskôr bol v útware čestnej stráže a v martinskom veliteľstve výcviku. Práve tam ho poverili vedením organizačného jadra na vytvorenie mokrad'skej školy, ktorej veliteľom sa stal prvého októbra minulého roku. Na Mokradi pripravujú celkom v dvanástich kurzoch odborníkov v špecializáciách: operátor zbraňových systémov PVO, mobilných a prenosných systémov PVO, rádiooperátor, inštalatér káblových systémov, telekomunikačný operátor, operátor systémov elektronického prieskumu, prostriedkov elektronického boja a technik zbraňových systémov PVO.

Tatry v telocvični

V kasárňach sa postupne rekonštruujú pre potreby školy jednotlivé objekty. Niektoré z nich sú dosť zdevastované. Napríklad rozsiahla telocvična a klub, kde by za normálnych okolností mohli frekventanti školy

Veliteľ školy podplukovník Peter Jurek.

nielen relaxovať, ale získavať aj potrebnú fyzickú kondíciu, sú prakticky nepoužiteľné. Cez strechu do objektu zateká. Rozostavené vedrá, do ktorých okolo elektroinštalácie preniká voda, sú smutným obrazom. Pritom škody po zime ešte narastú. Veď už dnes časť telocvične s vydutými parketami pripomína neďaleké Tatry.

Dosť problémov malo velenie školy aj s obsadením miest inštruktorov. „Vyberali sme zhruba z databázy tisíc poddôstojníkov. Z nich sme vytypovali na základe dosiahnutého vzdelania, odbornosti, veku, hodnosti a praxe približne dvesto vhodných kandidátov. Tých sme pozvali k nám na Mokrad. Pozvanie prijalo 90 vojakov. Všetci absolvovali fyzické, osobnostné a odborné testy. Na základe ich výsledkov sa ukázalo vhodných len 16 kandidátov. Títo prešli ďalšou prípravou v poddôstojníckej akadémii, kde sa učili správne metodicky viesť výcvik a potom u nás absolvovali tzv. nultý kurz v troch posled-

ných mesiacoch minulého roka,“ informoval nás podplukovník Jurek a po chvíli dodal, že najväčší problém bol, že z tých, ktorých si vytypovali ako vhodných kandidátov, väčšina nemala záujem o službu v posádke Mokrad. Veľká časť z tých, ktorí mali o túto prácu záujem, zasa nevyhovovala po stránke odbornej, fyzickej či osobnostnej.

Chýbajú inštruktori

Aj preto škola štartovala ledva s polovičným počtom inštruktorov. Situácia by sa podľa slov jej veliteľa mala doriešiť v najbližších týždňoch. V súčasnosti najviac chýbajú inštruktori pre elektronický boj a prieskum a protiletadlové komplety stredného dosahu. Medzi tých, na ktorých bude v nasledujúcom období ležať ťarcha odborného výcviku, patrí inštruktor pre mobilné a prenosné raketové systémy nadrotmajster Ján Renner. Rodák z Popradu pracoval po ukončení vojenskej strednej školy

v Liptovskom Mikuláši vo vtedajšej rožňavskej protiletadlovej raketovej brigáde, neskôr v poprad'skej výcvikovej základni PVO. Má za sebou aj službu v mierovej misii OSN na Cypre. Keď základňa v Poprade ukončila svoju činnosť, hľadal si miesto. Ponúkala sa aj pozícia v Trenčíne. Ján je však ženatý, býva v Poprade, preto sa rozhodol pre bližšiu Mokrad.

„Najskôr som si musel niečo došudovať, lebo v Poprade som mal na starosti predovšetkým komplet S-10, ten nultý kurz bol na to vhodnou príležitosťou. Okrem toho bude treba nájsť vyhovujúci priestor pre zabudovanie trenažéru S-10. Mal som spočiatku určité obavy, veď je to predsa len niečo nové. Ale vidím, že sa tu vytvára veľmi dobrý kolektív inštruktorov. Cítim aj veľkú podporu zo strany velenia školy a jednotlivých odborných garantov, bez ktorej by to nešlo,“ hovorí Ján.

Rodák z Popradu je aj ďalší inštruktor, tentoraz pre rádioelektronický prieskum, nadrotmajster Marcel Bobovský. Na rozdiel od svojho kolegu nepôsobil v žiadnom školiacom zariadení. Až do príchodu na Mokrad pracoval v Mierove ako technik rádiolokátora. „Mohol som síce aj naďalej zostať vo funkcii, ale chcel som vyskúšať niečo nové a mať lepšiu možnosť kariérneho rastu,“ poznamenáva Marcel.

Odborní garanti

Medzi odborných garantov, bez ktorých by na úspešný štart školy nebolo pomyslenia, patrí major v zálohe Ing. Jaroslav Grantner, ktorý má na starosti všetky spojovacie odbornosti. Jeho kolega, major v zálohe Ing. Juraj Ševc má zasa pod palcom odbornosti rádiolokačného prieskumu a vyhradené technické zariadenia. Rodák z Dobšinej po ukončení banskobystrického vojenského gymnázia ukončil rádiolokačný smer na vysokej vojenskej škole v Liptovskom Mikuláši. Pracoval v útware v Českom Stode a potom nastúpil do vojenskej strednej školy v Liptovskom Mikuláši. Dlhé roky v nej pripravoval budúcich vojenských odborníkov. Najskôr ako vojenský profesionál, neskôr ako občiansky zamestnanec. Prakticky všetci technici, ktorí pracujú v rádiolokačnom prieskume, prešli jeho rukami. Preto pomáhal s ich výberom na miesta inštruktorov.

„Napriek všetkým problémom, ktoré sprevádzali rozbeh školy, som rád, že môžem byť pri tvorbe niečoho nového. Postupne sa nám darí získavať aj potrebnú techniku. Veľakrát aj zo skladov nadpočetného materiálu, či priamo z útvarov. Chceli by sme mať pre každú odbornosť multimediálne trenažéry,“ hovorí Ing. Juraj Ševc.

Odborný garant rádiolokačného prieskumu major v zálohe Ing. Juraj Ševc so svojím inštruktorom nadrotmajstrom Marcelom Bobovským.

Prvá prekážka

Približuje, že prvou zafažkavacou skúškou pre frekventantov je šesťdňový kurz na obsluhu vyhradených technických zariadení. Všetci, ktorí v ňom neuspeli, nemajú šancu pokračovať v ďalšom štúdiu. Takáto zafažkavacia skúška čaká aj na vojačku Janu Dlhopolcovú. Absolventka strednej zdravotnej školy ukončila v decembri minulého roku v Martine základnú výcvikovú školu a začiatkom tohto roka sa stala vojenským profesionálom.

„Nemám elektrotechnické vzdelanie a budem sa musieť dosť učiť, aby som učivo zvládla. Do ozbrojených síl som išla preto, lebo som si konečne chcela nájsť trvalejšiu prácu s určitými sociálnymi istotami,“ hovorí 21-ročná vojačka, ktorá by po absolvovaní školy mala pôsobiť vo zvolenskom prapore podpory velenia vzdušných síl. Jej kolegyňa, vojačka Alena Havlíková absolvovala taktiež základnú výcvikovú školu v Martine a po úspešnom ukončení prípravy na Mokradi by mala nastúpiť k nitranskej protiletadlovej raketovej brigáde. Rodáčka z Nitry, ktorá ukončila združenú strednú školu, nie je s rovnosťou vo svojej rodine výnimkou. Veď profesionálnymi vojakmi bol jej dedko aj otec, a mama pracuje v ozbrojených silách ako zamestnanec. Vojak Peter Kotruch, ktorý by mal nastúpiť k tomu istému útvaru, má predsa len istú výhodu. Rodák zo Senohradu má za sebou maturitu na elektrotechnickej priemyselke a odborných predmetov sa veľmi nebojí. Príležitosti na získanie potrebných znalostí budú mať všetci dosť. Veď každý výcvikový týždeň pozostáva zo šiestich dní. V sobotu majú frekventanti šesť výcvikových hodín, cez pracovné dni osem. Už najbližšie týždne ukážu, ako efektívne ich využili.

Jozef ŽIAK

foto: Peter DOVINA

Poručík Marián Kozák ukazuje časť zdevastovanej podlahy telocvične.

Inštruktor nadrotmajster Ján Renner (zľava) s poslucháčmi kurzu vojakmi: Petrom Kotruchom, Alenou Havlíkovou a Janou Dlhopolcovou.

Migrácia obyvateľstva predstavuje medzinárodný problém

Globalizačné riziká - I

Bezpečnosť jednotlivých štátov je vymedzená schopnosťou čeliť nielen vojenskému napadnutiu, ale i nevojenským ohrozeniam, z ktorých sa v súčasnosti ako najzávažnejšie javí ohrozenie v dôsledku globalizačných rizík. Medzi ne patrí predovšetkým migrácia obyvateľstva, ktorá sa stáva čoraz väčším medzinárodným problémom.

Hodnotenie rizík a hrozieb

Bezpečnostné riziká môžeme rozdeliť do štyroch skupín. Poradie skupín ani ich obsah nie je daný hierarchiou, ale súvislosťami a previazanosťou obsahu jednotlivých oblastí hrozieb. V tejto podobe sa riziká objavujú i v dosiaľ platných dokumentoch, ktoré zohľadňujú bezpečnostnú politiku jednotlivých štátov v Európskej únii. Dôležité je pochopiť ich vzájomnú previazanosť a potrebu vedieť im čeliť univerzálnou pripravenosťou komplexne fungujúceho bezpečnostného systému štátu. S tým súvisí i schopnosť vedieť nájsť riziká tam, kde zdanlivo nie sú, alebo kde ich výskyt alternuje s dlhším časovým obdobím alebo závisí na splnení iných podmienok. Nemôžeme vylúčiť, že sa vyskytnú nové riziká alebo že známe riziká prerastú do ohrozenia či krízovej situácie. Vychádzajúc zo známych udalostí, treba i v Európe venovať pozornosť najmä terorizmu a ďalším rizikám s

ním spojených v procese globalizácie. V prvej skupine sú riziká vojenské, ktorých existencia sa samozrejme pripúšťa, nie však v klasickej podobe hromadných stretnutí typických napr. pre 2. svetovú vojnu. V budúcnosti sa predpokladajú konflikty menších vojenských zoskupení, bojujúcich i guerillovým spôsobom, vybavených výzbrojou a materiálom konštruovaným s maximálnym využitím vedecko - technických poznatkov pod dokonalým informačným krytím a logistickou podporou. V druhej skupine sú riziká proliferačné, týkajúce sa predovšetkým technológií prostriedkov jadrového napadnutia (PJN), raketových nosičov a ďalších strategicky významných komponentov bojových prostriedkov. Prijatie preventívnych opatrení vrátane výstavby obranných systémov sú teda celkom na mieste. V tretej skupine sú riziká destabilizácie oblastí, vyplývajúce z etnických, náboženských, kultúrnych i ekonomických rozporov. Tieto riziká nepoznajú hranice, šíria sa stále a vyvolávajú ozbrojené konflikty. Aliancia

NATO proti nim musí pôsobiť ako stabilizujúci faktor v euro-atlantickej oblasti a na plnenie tejto úlohy musí byť vybavená zodpovedajúcimi silovými štruktúrami, schopnými udržať mier a stabilitu v Európe. Spolupráca s USA vo vojne proti terorizmu ukazuje, že Európa si úlohu vo vlastnom geografickom priestore začína uvedomovať omnoho viac ako v minulosti. Štvrtú skupinu tvoria globalizačné riziká spojené s negatívnymi javmi celosvetového procesu. Tak ako globalizácia umožňuje otvorenie hraníc, šírenie slobodného trhu, masívny pohyb kapitálu, technológií, informácií a pod., takisto umožňuje pôsobenie organizovaného zločinu, terorizmu, masovej migrácie, šírenie drog a ďalšie nezákonné obchody, ktoré ohrozujú štátne infraštruktúry. Na boj s týmito rizikami nie je svet pripravený, pričom realnosť ich nástupu vo veľkej miere nemožno pokladať iba za utópiu budúcnosti. Do tejto skupiny môžeme pripojiť riziká živelných katastrof, priemyselných a ekologických havárií, epidémií, dopravných a

surovinových kolapsov a pod. Udalosti roku 2001, hlavne úderý na mestá v USA, potvrdili správnosť hodnotenia a klasifikácie rizík, predovšetkým rizika a hrozby uvedené vo štvrtej skupine.

Terorizmus

Všeobecne možno povedať, že terorizmus je nátlaková metóda, ktorá používa násilie ako prostriedok na dosiahnutie určitého cieľa. Rezolúcia OSN č. 1368 z 12. 9. 2001 vyzvala všetky štáty OSN, aby spolupracovali pri potrestaní páchateľov teroristických útokov a zdôraznila, že terorizmus v akejkoľvek podobe - ako metódu presadzovania cieľov - nie je možné akceptovať. Na tomto mieste sa ale terorizmu podrobne venovať nebudeme.

Migrácia

Migrácie nie sú v dejinách ľudstva ničím novým, sú prirodzeným javom života civilizácií, prebiehajú v kolísavých vlnách po celú dobu existencie spoločenstva ľudí, menia sa len formy a motívy ich vyvolania.

Migrácia je jedným z veľmi zložitých sociálnych procesov, ktorej vznik podmieňuje rad príčin (mocenské, politické, ekonomické, náboženské, národnostné a i.). Dlhodobé prejavy majú obvykle ekonomické pozadia, krátkodobú verziu (obvykle masívnejšia a horšie zvládnuteľná, vo forme migračných vln) zavinujú zväčša mocensko - politické faktory. Môže vzniknúť i vplyvom živelných katastrof a priemyselných havárií, aj ako dôsledok teroristických úderov, zvlášť pokiaľ by ich hrozba neprestávala.

Oblasti pôsobenia migrácie

Destabilizačné vplyvy migrácie sa môžu prejaviť v troch oblastiach pôsobenia: ● v krajine vzniku, kde je destabilizovaná súčasná sociálna, hospodárska, národnostná štruktúra a kde dochádza k odlivu obyvateľstva; ● v tranzitných krajinách stav kulminuje k narušeniu činnosti súčasných štátnych štruktúr, ktoré nie sú schopné obvyčajne zrazu vzniknutú situáciu zvládnuť; problémy (predovšetkým humanitárneho, ale i kriminálneho charakteru) prerastajú i do použitia násillia a ozbrojených stretnutí s mocou, migranti si vynucujú prístup k základným životným potrebám a umožnenie ďalšieho transferu; ● cieľové, spravidla stabilizované a bohaté krajiny majú síce dosť prostriedkov na zabezpečenie základných existenčných potrieb migrujú-

cich, ale ich asimilácia sa stáva dlhodobým a viacgeneračným problémom.

Problémy asimilácie

Za hlavné cieľové krajiny sú v Európe naďalej považované bohaté krajiny s vysokým štandardom sociálneho zabezpečenia - Veľká Británia, Nemecko, Francúzsko a Švajčiarsko.

Tieto krajiny, donekdávna profitujúce na prisťahovalectve, si čoraz viac uvedomujú nevýhody, vyplývajúce z postavenia cieľového štátu v smeroch migrácie, preto postupne prijímajú obmedzujúce opatrenia (príklad: rómski spoluobčania vo Veľkej Británii). Novoprijaté štáty do Európskej únie Česká republika, Maďarsko, Poľsko a Slovensko môžeme podľa reálnych skúseností zaradiť do kategórie prevažne tranzitných krajín. Cieľovým štátom sa zatiaľ stávajú len pre menšie percento migrantov. Očakávané postupné zlepšovanie ich ekonomiky však stále viac predurčuje tieto štáty i na rolu cieľových krajín. Problémy v cieľových krajinách nepozostávajú totiž len vo faktickom zneužívaní tamojšieho sociálneho

Štát	Celkový počet obyvateľov	Moslimovia %	Počet moslimov
Albánsko	3 249 000	75	2 437 000
Belgicko	10 289 000	3	350 000
Bosna a Hercegovina	2 656 000	40	1 063 000
Bulharsko	8 613 000	14	1 206 000
Francúzsko	60 180 000	7	4 082 000
Macedónsko	2 063 000	30	631 000
Nemecko	82 398 000	3,5	3 200 000
Holandsko	16 151 000	4	600 000
Srbsko a Čierna hora	10 656 000	19	2 017 000
Švédsko	8 878 000	3,6	320 000
Švajčiarsko	7 318 000	5	350 000
Ukrajina	48 055 000	4,5	2 000 000
Veľká Británia	58 490 000	2,7	1 579 000
Turecko	63 000 000	99,5	62 685 000

Tabuľka č.1. Vybrané štáty Európy s uvedením počtu moslimskej komunity.

systému; väčšie problémy vznikajú z pohľadu dlhodobého, kedy sa prichádzajúci nedokážu alebo nechcú asimilovať, čím predstavujú ohniská nepokojov a zvýšenej kriminality, vnášajú do spoločnosti cudzorodé aktivity a pod. Navyše ich vysoká natalita hrozí v perspektíve niekoľkých generácií prevýšiť počet pôvodného domáceho obyvateľstva. Toto je skutočnosť, ktorú už dnes prognózuje Veľká Británia, Nemecko, Francúzsko, Holandsko a Švajčiarsko. Pôvodný zámer, to znamená zamestnať nájomných zahraničných robotníkov len na určitú dobu, po skončení ktorej sa mali vracieť domov, nebolo možné dodržať, pretože ich jednotlivé ekonomiky potrebovali. Za-

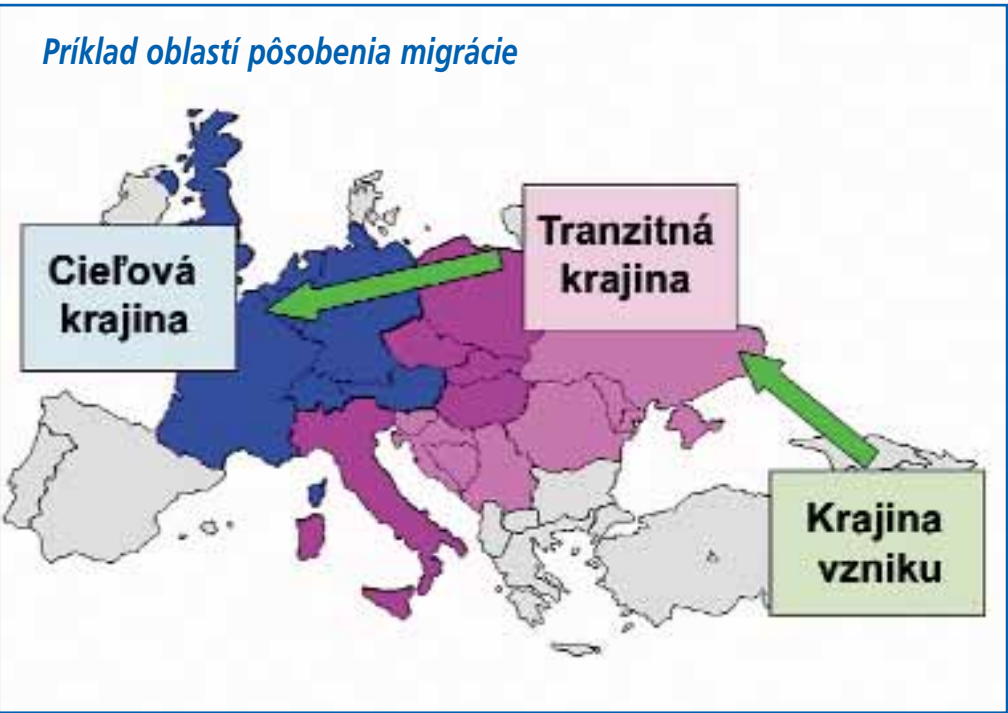
hraniční robotníci moslimského pôvodu sa začali usadzovať a na základe nedokonalého imigračného zákonodarstva získavať občianstvo pre seba a svojich príbuzných. Novovznikajúca komunita sa kvantitatívne neustále zväčšovala, mnohokrát bez toho, aby prijala miestnu kultúru a spôsob života. V Európe sa v niektorých oblastiach moslimská komunita stane v priebehu najbližších 20 - 30 rokov majoritou. V samotnej EÚ sa ročne rodí asi 7 % moslimských detí, v Bruseli je to dokonca vyše 50 % narodených detí. Zo štatistik je priemer 1,2 detí v nemeckej rodine výrazne nižší než v prípade 3,8 narodených detí v nemeckej moslimskej rodine. Islam sa tak stáva druhým najvýznamnejším náboženstvom po kresťanstve v európskych krajinách a prognostici predpokladajú, že v roku 2020 budú 10 % obyvateľstva Európy tvoriť moslimovia. V podmienkach Európy treba venovať pozornosť predovšetkým problémom domestikácie islamu, ktorú v jednotlivých vybraných štátoch uvádzam v tabuľke č.1. V prípade prijatia Turecka do Európskej únie sa podstatne zvýši percentuálne zastúpenie vyznávačov islamu.

(pokr. v budúcom čísle)

pplk. Ing. Milan PODHOREC, PhD.

Katedra vojenského manažmentu a taktiky Univerzity obrany Brno

Skupiny bezpečnostných rizík

Profesionálne mužstvo a poddôstojníci po novom

Proces profesionalizácie našich ozbrojených síl v súvislosti s uskutočňovaním Dlhodobého plánu rozvoja štruktúry ozbrojených síl SR - Model 2010 a jeho ďalším rozvinutím v Modeli 2015 prináša nové pohľady aj na kategóriu profesionálneho mužstva a poddôstojníkov - na skupinu, ktorá bude po završení procesu profesionalizácie tvoriť početne najväčšiu časť ozbrojených síl. Niektoré z nových aspektov nám pomohla ozrejmiť pracovníčka štábu personálneho manažmentu Generálneho štábu OS SR nadporučíka Martina Opletalová.

Čo nové môžu očakávať profesionálni poddôstojníci a mužstvo, teda vojaci 2. stupňa až štábní nadrotmajstri?

- Na vysvetlenie všetci uchádzači budú prijatí do tzv. prípravnej štátnej služby vo funkcii čakateľa. V tom čase sa uskutoční ich príprava vo vojenských vzdelávacích a výcvikových zariadeniach v trvaní od 4 do 12 týždňov. Na rozdiel od doteraz zaužívaného stavu sa bude ich ďalší kariérny rast, teda povyšovanie uskutočňovať prostredníctvom konkurenčného výberu. Robí ho budú komisie pre konkurenčný výber. Do výberu sa zaradia všetci vojaci, ktorí spĺňajú predpísané podmienky. Profesionálni vojaci v hodnosti vojak 2. stupňa a slobodník budú zaradení do výberu každoročne, ak budú vo svojej hodnosti najmenej jeden rok. Profesionálni vojaci v hodnostiach: desiatnik, čatár, rotný, rotmajster a nadrotmajster budú do výberu zaradení po prvý raz v tom ka-

lendárnom roku, v ktorom splnia minimálnu dobu v hodnosti (v priloženom grafe je to zvýraznené čiernou šipkou). Ak nebudú povýšení, v nasledujúcom roku budú zaradení do druhého konkurenčného výberu.

Aký osud ich čaká, keď neuspeli ani v tomto druhom kole?

- V takomto prípade môžu byť zaradení do programu udržiavania. Najdlhšie však do maximálnej doby služby pre konkrétnu hodnosť. Spomínané doby sú uvedené v tabuľke, ktorá uvádza dve doby výsluhy. Červeno vyznačená platí pre profesionálov, ktorí vykonávajú službu pred navrhovaným zákonom o štátnej službe. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že profesionál, ktorý je v programe udržiavania, nemôže byť zaradený do konkurenčného výberu pre povýšenie.

Mohli by ste daný model demonštrovať na konkrétnom príklade?

- Napríklad profesionálny vojak v hodnosti čatár, ktorý vstúpil do OS SR 1. októbra 2003, bude zaradený do 1. konkurenčného výberu v roku 2009 a do 2. konkurenčného výberu v nasledujúcom roku. Ak by tento vojak nebol povýšený do hodnosti rotný, komisia

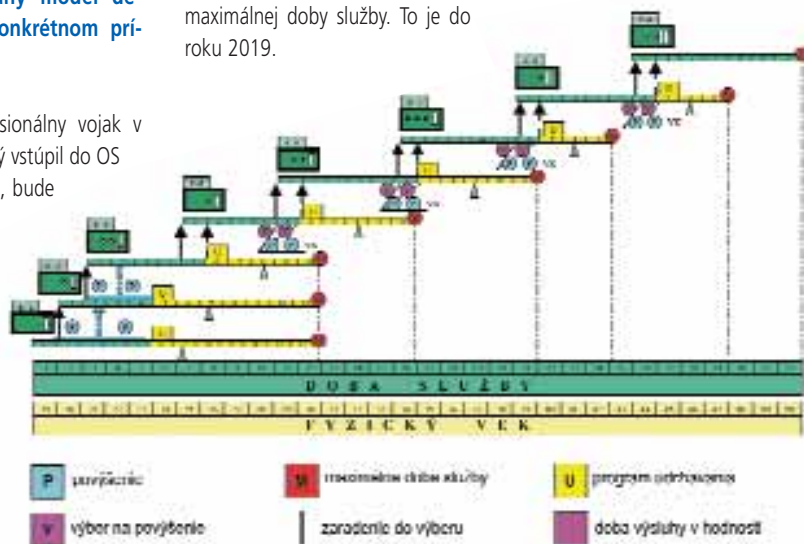
Hodnosť	Doba výsluhy v hodnosti	Doba výsluhy v hodnosti PrV pred prijatím zákonom	Maximálna doba služby
vojak 2. stupňa	6 rokov	7 rokov	12 rokov
slobodník	5 rokov	6 rokov	12 rokov
desiatnik	5 rokov	5 rokov	12 rokov
čatár	5 rokov	8 rokov	16 rokov
rotný	6 rokov	9 rokov	21 rokov
rotmajster	6 rokov	10 rokov	24 rokov
nadrotmajster	6 rokov	11 rokov	29 rokov
štábný nadrotmajster	6 rokov	7 rokov	32 rokov

pre výber môže rozhodnúť o jeho zaradení do programu udržiavania. Najdlhšie v ňom ale môže zostať do maximálnej doby služby. Teda v jeho konkrétnom prípade do roku 2019. Profesionálny vojak v hodnosti desiatnik, ktorý nastúpil do ozbrojených síl v rovnakom čase ako spomínaný čatár a bude povýšený do hodnosti čatár po prijatí nového zákona o štátnej službe, napríklad 1. júla 2006, bude zaradený do 1. konkurenčného výberu na hodnosť rotný v roku 2010 a do druhého v nasledujúci rok. Ak by nebol povýšený ani v jednom z oboch výberov, zasa môže komisia rozhodnúť o jeho zaradení do programu udržiavania. Najdlhšie však do maximálnej doby služby. To je do roku 2019.

Na čo by nemali profesionálni poddôstojníci a mužstvo ešte zabudnúť?

- Napríklad na to, že nový systém kariérneho rastu im neumožní v žiadnom prípade prechod do hodnostného zboru dôstojníkov. Na strane druhej časti vybraných profesionálov v hodnosti čatár umožní po absolvovaní predpísaného kariérneho kurzu na hodnosť prestup do hodnostného zboru praporčíkov.

Jozef ŽIAK

Rekvalifikácie

Prebiehajúce organizačné zmeny značne redukovú počet profesionálnych vojakov (PrV) a zamestnancov. Úspešne zvládnuť prechod do civilného sektora a uplatniť sa na trhu práce pomáha aj výber a realizácia rekvalifikačného kurzu.

Väčšina profesionálnych vojakov nemá po odchode z ozbrojených síl praktické zručnosti, a ani potrebné množstvo informácií, aby sa vhodne zorientovali na trhu práce. Za optimálne riešenie vo všeobecnosti považujú získanie civilného miesta v OS SR, alebo v súkromných bezpečnostných službách.

„Podľa našich informácií sú pri hľadaní zamestnania najmenej úspešní tí, ktorí absolvovali 20 rokov vojenskej služby, poberajú výsluhový dôchodok a je im viac ako 45 rokov,“ vysvetľuje náčelník oddelenia pomoci pre PrV, odchádzajúcich zo služobného pomeru, mjr. Pavel Šrámek.

bo na vlastné. „Maximálna cena kurzu uskutočneného na náklady ozbrojených síl je 10.000,- Sk. O povolení umožniť rekvalifikačný kurz s vyššou cenou rozhodne na základe žiadosti, a s prihladením na stav čerpania finančných prostriedkov, riaditeľ personálneho úradu. Uhradiť len časť z ceny kurzu nie je podľa súčasne platnej legislatívy možné,“ upresňuje náčelník oddelenia. Za celkovú realizáciu postupu pri uplatňovaní žiadosti na rekvalifikačný kurz až k samotnej úhrade faktúry zodpovedá príslušný služobný orgán. Na rekvalifikáciu má profesionálny vojak nárok čerpať krátku dovolenku v rozsahu, ktorý je ohraničený časom jej trvania. Naj-

Bývalí vojaci môžu nájsť uplatnenie aj vo vojenských opravárenských podnikoch.

Základné informácie

„V roku 2004 sme vyhoveľi 370 žiadostiam o rekvalifikačné kurzy,“ informuje major Šrámek a dodáva: „Je to výrazný pokles v porovnaní s rokom 2003, kedy bol záujem vyšší. Vtedy sme vyšli v ústrety 924 profesionálnym vojakom.“

Záujem o rekvalifikačný kurz označuje profesionálny vojak pri personálnom pohovore o prepustení zo služobného pomeru. Môže ho absolvovať na náklady ozbrojených síl, ale

dlhšie však do uplynutia lehoty na prepustenie PrV zo služobného pomeru. Konkrétne otázky rekvalifikácie riešia paragrafy číslo: 39 a 128 zákona č.370/1997 Z.z. o vojenskej službe v znení neskorších predpisov. Odchádzajúci vojaci by však mali pred odchodom pozorne preštudovať aj paragrafy 107 a 127.

Koho sa opýtať

„Naše oddelenie je súčasťou Personálneho úradu GŠ OS SR a jeho hlav-

ným cieľom je poskytovanie odborných rád a pomoci odchádzajúcim vojakom,“ vysvetľuje major Šrámek. V oblasti rekvalifikačných kurzov je hlavnou úlohou oddelenia:

- poradenská činnosť o možnostiach rekvalifikácie:

- na náklady Ozbrojených síl SR,
- na vlastné náklady,
- tvorba, distribúcia a výklad Metodických pokynov pre personálnu prácu s profesionálnymi vojakmi pri podaní žiadosti o umožnenie rekvalifikácie,
- ponuka rekvalifikačných kurzov prostredníctvom informačných brožúr, materiálov, internetových stránok,
- zoznam agentúr a organizácií organizujúcich rekvalifikačné kurzy.

V oblasti pomoci pri hľadaní zamestnania poskytuje:

- základné nasmerovanie záujemcov o sprostredkovanie zamestnania,
- poradenskú činnosť pri hľadaní prostredníctvom:
 - úradov práce, sociálnych vecí a rodiny,
 - personálnych agentúr,
 - burzy pracovných miest.

Užitočné rady personalistov

1. Ak sa vám dlhší čas nedarí získať zamestnanie, pouvažujte aj nad inými možnosťami svojho pracovného uplatnenia. Môžete napríklad prijať

Podrobné informácie môžete získať na telefónnych číslach:

0960 328 944, 0960 328 744, 0960 328 850

Adresa pre korešpondenciu:

Personálny úrad GŠ OS SR
Križna 42
PPS 132
832 47 Bratislava 3
fax:0960 327 565

Adresa pre osobný kontakt:

Personálny úrad GŠ OS SR
Centrum personálnych činností
Kollárovo námestie 10
(Hurbanova kasárne)
Bratislava
fax.: 0960 310 337
e-mail: pavel.sramek@mil.sk,
miroslav.husenica@mil.sk

niekoľko ponúk na čiastkový úväzok alebo si založiť živnosť.

2. Ak sa chcete vyhnúť dlhým obdobiam nezamestnanosti, sledujte pracovné ponuky aj vtedy, keď prácu máte. Byť pripravený zmeniť miesto alebo aspoň o tom uvažovať je samozrejmosťou.

3. Aktualizujte svoj životopis, aby vždy odrážal skutočný stav vašich vedomostí a skúseností a prispôbujete ho aktuálnej situácii na trhu práce.

Vladislav VAVRINEC

Ako postupovať, aby hľadanie práce bolo úspešné:

- určiť si cieľovú skupinu potenciálnych zamestnávateľov,
- preskúmať svoje možnosti na trhu práce, pomenovať dôležité záujmové pozície a ľudí, ktorí vám môžu podať bližšie informácie, prípadne sprostredkovať lepší kontakt alebo podať referencie,
- zostaviť štruktúrovaný životopis,
- pred samotným uchádzaním sa o zamestnanie je dobré dôsledne sa pripraviť a v prípade reagovania na niektorú ponuku nadviazať kontakt (i telefonický) s potenciálnym zamestnávateľom,
- po strategickom rozhovore by si mal uchádzač vypracovať list so žiadosťou, osobný dotazník, životopis s aktuálnou fotografiou pasového formátu a zaobstará si overené kópie osobných dokladov (vysvedčenie, diplom...),
- dôkladne sa pripraviť na pohovor,
- po každej takejto aktivite zhodnotiť výsledky svojho snaženia a prijímať účinné opatrenia na zlepšenie daného stavu.

Pri písaní životopisu a hľadaní zamestnania vám pomôžu napríklad tieto internetové stránky: www.profesia.sk; www.askforjob.sk; <http://kariera.zoznam.sk>; http://katalog.atlas.sk/obchody_a_sluzby/zamestnanie; <http://jobagent.centrum.sk>, www.plus-select.sk;

Prvá lastovička

V mnohých posádkových ubytovniach (tie bratislavské, najmä tzv. kukuricu nevynímajúc) profesionálni vojaci neraz hromžia na kvalitu ubytovania. Najviac tí, ktorí počas zahraničných ciest zistili, že štandard v armádach NATO je v súčasnosti už niekde úplne inde. Pred vlaňajšími vianočnými sviatkami sa konečne aj na Slovensku začalo blýskať na nové časy. Prvá lastovička vyletela z Trebišova...

Na Dopravnej ulici neďaleko železničnej trate sa podarilo bytovej agentúre rezortu MO SR v pomerne krátkom čase zrekonštruovať zanedbanú budovu. Veliteľ tankového práporu podplukovník Vladimír Kubáň, ktorý pred Vianocami minulého roku slávnostne prestrihol pásku do novej ubytovne, nešetril pri prehliadke budovy slovami chvály. A to nielen preto, že v jednom z podkrovných apartmánov si nájde aj on svoje obydlie.

Ubytovanie pre profesionálov

„Naši profesionálni vojaci, ktorí veľa-krát bývali v rôznych civilných zariadeniach rôznej kvality konečne nájdu slušné zázemie,“ poznamenal veliteľ

posádky. S jeho názorom súhlasil aj náčelník štábu mechanizovaného práporu major Miroslav Motýľ. Nečudo, veď nová ubytovňa vyrieši všetky problémy s ubytovaním profesionálnych vojakov v hodnosti vyššej ako čatár v rámci celej trebišovskej posádky. O vyše sto ubytovaných z tankového i mechanizovaného práporu sa bude starať 14 - členný kolektív ubytovne pod vedením Márie Pribilincovej. O prácu bol v regióne s vyše 23 - percentnou mierou nezamestnanosti veľký záujem. Pracovníkov na recepciu, chýžne, údržbára, kuriča i ďalších za-

mestnancov si vyberali z množstva záujemcov. Ubytovaní majú k dispozícii jedno a dvojľôžkové vkusne zariadené izby, v ktorých okrem iného nechýba ani chladnička. V podkroví je sedem pomerne rozľahlých apartmánov. Dobře vybavené kuchynky a spoločenské miestnosti sú na každom poschodí. V suteréne nechýba posilňovňa, sauna a práčovňa, na prízemí zasa bufet a veľká klubovňa. Profesionálni vojaci budú mať teda dosť možností na oddych i regeneráciu síl. Vlastná kotolňa zasa umožní šetriť finančné prostriedky.

Martin, Trebišov a čo ďalej?

Podľa Ing. Borisa Lansyho, zástupcu riaditeľa BARMO Trenčín, celkové náklady na rekonštrukciu dlhodobo nevyužívanej budovy dosiahli sumu vyše 57 miliónov korún. Ďalšie milióny stála rekonštrukcia martinskej ubytovne na ulici SNP. Riaditeľ BARMO Ing. Peter Staník poznamenal, že práve trebišovská ubytovňa by sa mala stať predobrazom budúceho ubytovania vojenských profesionálov. V súlade s Modelom 2015. Poznamenal, že v prípade dostatku finančných zdrojov by sa práve týmto smerom mala v budúcnosti uberať rekonštrukcia ďalších ubytovní v správe bytovej agentúry rezortu MO SR. Trebišov má najlepšie zo všetkých 35 ubytovacích zariadení rezortu. Profesionálni vojaci z ostatných posádkových miest (vrátane Bratislavy) zatiaľ môžu svojím trebišovským kolegom len závidieť. Pritom v mnohých z nich by bolo potrebné urobiť čím skôr rekonštrukciu nielen hygienických zariadení, či tepelných a elektrických rozvodov, ale prakticky celého objektu.

Text a foto: Jozef ŽIAK

Pohľad na súčasnú jednotku medzi vojenskými ubytovňami.

Veliteľ posádky podplukovník Vladimír Kubáň prestrihnutím pásky otvára novú éru v ubytovaní vojenských profesionálov v Trebišove.

Borievka nekončí

Keď v máji minulého roku oslavoval folklórny súbor Borievka v košickom Jumbo centre 25 rokov trvania, mnohí pochybovači tvrdili, že to bude jeho labutia pieseň. Keďže súbor pôsobil pri Vojenskej leteckej akadémii gen. M. R. Štefánika, ktorá práve končila svoju púť, zdalo sa, že môže naozaj nastať koniec populárneho súboru...

Riaditeľ súboru a vedúci klubu major v zálohe Štefan Murcko hovorí, že doslova v hodine dvanásť ich zobrala pod ochranné krídla vznikajúca Výcviková odborná škola letectva. Jej veliteľ, podplukovník Marián Hocko prejavil záujem o ďalšie zotrvanie súboru. „Chceme, aby vystupoval nielen pri rôznych slávnostných príležitostiach v našej škole, ale aj v ostatných výcvikových školách. Či už v Martine, alebo na Mokradi,“ poznamenal na margo ďalšej budúcnosti súboru. História Borievky siaha do roku 1978, keď vznikol folklórny krúžok vtedajšej Leteckej fakulty Vysokej vojenskej le-

teckej školy SNP. Zakladateľom výdatne pomohol náčelník fakulty plukovník Věroslav Toman, jeho zástupca plukovník Michal Lapišák a kapitán Štefan Vitko. Členmi súboru sa stali študenti fakulty a dievčatá zo strednej zdravotnej školy. V súbore, ktorý pracoval pod vedením umeleckej vedúcej Jany Kováčikovej, sa vystriedalo množstvo študentov i profesionálnych vojakov. V roku 1983 prišiel k Borievke za asistenta tanečnej zložky Michal Noga s bohatými skúsenosťami z folklórnych súborov Dargov a Železiar. Neskôr sa stal umeleckým vedúcim a do súboru priviedol ako

choreografku aj manželku Danielu. Obaja zostali pri Borievke až do dnešných dní. A boli aj pri jej najväčších úspechoch na folklórnych festivaloch nielen na Slovensku, ale aj v Španielsku, Taliansku, Poľsku, Maďarsku, Čechách. Počas viac ako 860 vystúpení sa v súbore vystriedalo vyše 350 mladých ľudí. Medzi najvydarenejšie akcie každoročne patria Vianoce s Borievkou. Na tomto podujatí sa zúčastnili aj iné folklórne súbory z Košíc a okolia (Železiar, Hornád, Vranovčan, Čarnica, ale aj ľudová hudba zo Zamutova a niektoré ďalšie). Umelecký vedúci

Michal Noga sa v spolupráci s riaditeľom súboru majorom v zálohe Štefanom Murckom už dnes spoločne zamýšľajú nad ďalším programom Borievky. V súčasnosti sa súbor zameriava predovšetkým na ľudové zvyky, tance a obyčaje z východoslovenského regiónu, ktorý predstavujú košický a prešovský kraj. Dramaturgiu Michal Noga starostlivo vyberá aj podľa možností krojov, ktoré sú k dispozícii. Preto väčšinu repertoáru tvoria tance a piesne zo Šariša a Zemplína.

Text a foto: Jozef ŽIAK

Armádný magazín v Slovenskej televízii má nový názov, novú podobu a periodicitu. Magazín sa premenoval na PROFESIONÁL, vysiela sa týždenne v príťažlivom čase – každý piatok o 19,55 h na Dvojke STV.

Plná poľná
SLOVENSKÝ ROZHLAS

Rozhlasová relácia Plná poľná, i keď už polstoročná, je stále svieža relácia o vojakoch a nielen pre vojakov. I tento rok sa na vás každý piatok o 21.05 hod. tešia na najpočúvanejšej stanici Rádio Slovensko Miroslav Minár, Bernard Roštecký a Petra Repková.

Generál

medzi mierotvorcami

Rovnako ako pred vyše rokom, tak aj pred lanskými Vianocami, zabávali herci Radošinského naivného divadla príslušníkov našich mierových misií. Navyše, zakladateľ RND a jeho princípál, autor hier, scenárista i režisér Stanislav Štepka splnil sľub, ktorý dal pri predposlednej návšteve našich mierotvorcov v divadle. Vtedy po predstavení Kronika komika sľúbil všetkým hru o generálovi M. R. Štefánikovi.

Som rád, že som sľub dodržal, ale teší ma, že aj ozbrojené sily majú o radošinský originálny humor záujem," poznamenal S. Štepka, ktorý napísal v poradí už štyridsiatu druhú hru s jednoduchým názvom Generál. Je to príbeh malého veľkého muža, ako znie aj podtitul tejto hry. Muža, o ktorom sa deti učia v školách, ku ktorého mohyle na Bradlo sa zavše vyberú politici demonštrovať svoj vzťah k jednému zo zakladateľov Česko-Slovenska, a predsa muža stále tajomného.

S. Štepka však nenapísal „konšpiračnú“ historickú drámu, ktorá by odhaľovala zákulisie mocenských intríg, ale poetickú revue, ktorá divákovi dáva príležitosť vnímať Štefánika ako človeka, ktorý vyšiel z malých „slovenských“ pomerov, a predsa bol klenotom.

V jednoduchosti je krása. Tejto starej múdrosti sa držia už roky protagonisti Radošinského naivného divadla a vedia prečo. Jednoduchosť totiž znamená, že je niečo obyčajné, ne-

zaujímavé či fádne. Naopak. V hre Generál hýria radošinci nápadmi. Na miesto našuchoreného venca s ďakovnou zdravicou frázu napísal Štepka hru plnú šťavnatých dialógov s chytľavými pesničkami Jána Melkoviča. Na miesto patetického spomínania pod lipami z nej režisér Ondrej Spišák vy-

tvoril plnokrvnú inscenáciu, na ktorej sa diváci smejú. Radošinci mystifikujú, pretože diváka nepodceňujú. Útočia na ľudskú hlúposť, ale neodsudzujú. Niekoľko naučených faktov z hodín dejepisu si divák dopĺňa informáciami, ktoré k nám hovoria ľudskou rečou. Generál je zrazu človek. Nízkeho vzrastu, chorľavý, ktorý sa dokáže zalúbiť i do krásnych slečniek. Je to človek, a nie socha.

V hlavných úlohách sa predstavili: Kamil Mikulčík (Milan Rastislav Štefánik), Soňa Norisová (Giuliana Benzoniová a ďalšie postavy), Stanislav Štepka (Pavel Štefánik, profesor Jansen, Tomáš Garrigue Masaryk, misiónár, Generál Maurice Janin).

-mich-

Tri otázky pre S. Štepku

Mal Štefánik zmysel pre humor a recesiú?

- Mal, a mimoriadny. Svojím optimizmom nakazil všetkých. Keď som sa začítal do jeho príbehov, bolo mi smutno, že jeho smrť zatienila Štefánika ako človeka. Chcel som ho vrátiť medzi ľudí, medzi nás - Slovákov. Za 39 rokov toho prežil veľmi veľa.

Prečo vás lákalo dostať na javisko práve Štefánika?

- Myšlienku napísať hru o Štefánikovi som nosil v hlave niekoľko rokov, no hľadal som cestu, ako ju dostať na javisko. Dlhो som nevedel nájsť kľúč, aby hra o ňom nebola patetická. Aby to nebolo smutné a tragické, pretože obraz o M. R. Štefánikovi sa v našom povedomí zachoval veľmi smutný. Vieme len o jeho smrti, ale iba máličko o jeho živote. Preto som sa rozhodol hovoriť o jeho živote, ktorý bol veľmi zaujímavý. Chcel som pripomenúť jeho ľudskosť a dať ho dolu z pomníka. Aj keď na ňom môže stáť, predsa len má stále živé nohy, živé srdce a má čo povedať. Nechcel som, aby to bola oslava toho, čo bolo oslávené milión ráz. Počas dvoch rokov som prečítal všetko, k čomu som sa dopátral. Generál nie je historická hra. Myslím si, že je prívelmi súčasná.

Generál je však aj predstavenie, v ktorom všetci - ti na javisku ale i pod ním - cestujú bez víza v čase?

- Štefánik precestoval celý svet - z rodných Košarísk, cez Sarvaš, Prahu, Paríž, Mont Blanc, Tahiti, Ameriku, Rím, Rusko až po bratislavské Vajnory. Urobil vedeckú aj vojenskú kariéru a popritom si stačil plniť svoje sny. Významné historické fakty nie sú učebnicovým postrachom, ale príjemným divadlom, v ktorom si bez rizika zlej známky či faux pas dopĺňame biele miesta v našich vedomostiach. I dnes len málokto vie, že Štefánik chcel naozaj kúpiť ostrov pre Slovákov na Tahiti, kde ich chcel presťahovať, aby tam konečne počul slovenskú reč. Historicky nie sme verní, aj stretnutie s maliarom Gauguinom na Tahiti je len fikcia, ale množstvo ďalších epizód, ktoré ponúkame na javisku, sa naozaj udiali. Je iba na nás, či sme dostatočne vnímaví rozlíšiť realitu od fikcie.

Hviezdny

Areál snov

Dominantu Štrbského Plesa, ktorá sa dlhé roky pýšila prívlastkom Areál snov, obsadili začiatkom zimy najagavejšie hviezdy slovenského športu. Z takmer päťdesiatky športovcov AŠK Dukla Banská Bystrica sa ich pod majestátnou Patriou zišla bezmála polovica. Všetci pod prísny tónom trénerov potili litre potu.

Chodci Roman Elko, Matej Tóth a Miloš Bátovský v tréningovom nasadení.

V lyžiarskej stope s bežkami na nohách brázdili tatranské kopce vodní slalomári na čele s olympijskou víťazkou Elenou Kaliskou a trojnásobným olympijským medailistom Michalom Martikánom. „Trochu za chlapmi zostávam, no konečne sa môžem ve-

novat aktívnemu oddychu a zabudnúť tak na drinu z celej náročnej sezóny," utrúsila dychčiaca zlatá z aténskej olympiády. Smutný hrdina spod Akropolu Michal Martikán mal o povinnosť viac: „Ešte musím splniť sľub, ktorý som dal ro-

dákovi. V metropole Liptova si zahrám na majstrovstvách Slovenska veteránov v hokeji," prezradil najúspešnejší slovenský olympijský medailista. Michal hrával do juniorského veku úspešne hokej za mikulášsky klub a chýbalo veľmi málo, aby Slovensko stratilo hviezdu svetového vodného slalomu. Presvedčili sme sa, že hokejové kľučky a korčuľarsku techniku má vskutku brilantnú a aj dnes by podkúroval nejednému extraligistovi. „Hokej je ako plávanie. Aj keď dlhšie neplávate, nikdy to nezabudnete," zareagoval pohotovo nad našim komplimentom Michal, ktorého aj na Štrbskom Plese koučoval otec. „Nič mu nedarujem, často mám na neho vyššie nároky ako na ostatných. Chlapci však berú tréningové dávky naozaj vážne. Nemusíme ich kontrolovať, skôr naopak, niekedy musím s trénerom Tkáčom ich aktivitu trochu tmiť. Veď oni sú schopní predpoludním nabehať aj 30 až 40 kilometrov," chváli syna a ostatných vodákov Jozef Martikán. Alexander Slafkovský nám prezradil, že spolu s ostatnými zabehnú 20 km za 80 minút, čo je slušný výkon aj pre trénovaného klasika. Tréningovú dávku mala za sebou biatlonistka Martina Halinárová. Hneď po dobehnutí sa rezkým krokom ponáhľala za osemmesačnou ratolesťou,

na ktorú počas tréningu dozerala jej mamička. Pod vedením bývalého vynikajúceho džudistu Mareka Matuszeka si v telocvični a posilovni zasa otkala kosti skupina džudistov na čele s olympionikom Zoltánom Pálkovacsom.

Na cestách, kde ešte vyčnievajú spilené stromy po veternej smršti, zaberala trojica chodcov: Matej Tóth, Miloš Bátovský a Roman Elko pod prísny zrakom náročného trénera Juraja Benčíka: „Vysokohorské pobyty v našich veľhorách majú zakaždým svoje čaro, no teraz musíme zdolávať nielen obrovské tréningové objemy, ale aj psychickú bariéru z tatranskej apokalypsy. Zažili sme ju na vlastnej koži. Práve v deň ničivej víchrice sme tu mali ukončiť sústredenie, no pobyt sme si museli predĺžiť, pretože cesta bola naozaj zárušaná." Keďže mnoho slovenských športovcov sa rozhodlo Tatrám pomôcť brigádnicky, opýtali sme sa, či svoju ruku k dielu neprikladia aj oni. „Počas tohto bloku, ktorý sme uzatvorili pred Vianocami, ešte nie, no od polovice januára príde sem dvanásťčlenná enkláva a počas dvoch týždňov plánujeme pre všetkých aj takúto »makačku«,“ dodal s plnou vážnosťou J. Benčík.

Jozef MICHNICA

Foto: autor

Olympijská víťazka vo vodnom slalome Elena Kaliská

Slová života

Nutnosť hospodárenia s časom si uvedomujeme denne, výraznejšie asi pri stresových situáciách, no najintenzívnejšie pri situáciách prelomových. Pri narodení sa zrazu zamyslíme, čo všetko už je za nami a hľadáme do budúcnosti. Podobne teraz - predošlý rok skončil, ďalší už beží. V čom sme sa poučili? Sú naše novoročné predsavzatia reálne, alebo ich účelom bolo iba upokojenie svedomia, že my predsa chceme oveľa viac, ale situácia nepustí... Takže odhodlanie do nového roku by napríklad mohlo znieť: „V novom roku po novom.“ Ako?

Šetrim čas

Využívanie času nášho života - a to veľmi výrazným - ako neopakovateľnej veličiny (aspoň pre nás obyčajných smrteľníkov určite) by nás naozaj mohlo zaujímať. Ponúknem vám príbeh môjho priateľa. Stal sa veriacim človekom až v armáde. Odišiel z letectva v hodnosti kapitána dobrovoľne s odôvodnením: Nemôžem chodiť do roboty iba preto, aby som si tam prečítal noviny. Vysoko morálny postoj v situácii, keď nebola pre neho zrejme z objektívnych dôvodov zmysluplná činnosť, kvôli ktorej študoval a bol roky v rovnosťate dôstojníka našej armády (pri znižovaní počtov ozbrojených síl nikto zrejme nebol proti). Poznáte niekoho, kto sa zachoval podobne? Bol naivný a bral príliš vážne svoje poslanie? Alebo ho vari mrzel premárnený čas? Plat dostával, a predsa nemohol byť spokojný. Napriek tomu, že nemal pripravené nové zamestnanie a dosiaľ ho nenašiel, odhodlal sa čestne kalkulovať s časom. Opravil za tri roky mamke dom, venuje sa svojim deťom, rodine. A ja stále s veľkým záujmom sledujem jeho život a fandím mu. Jeho postoj nie je všedný. Čas je vzácnym Božím darom a nedá sa vrátiť, ani ničím nahradiť. Ako zážitky, či okamihy šťastia v živote človeka. Vykupujte čas! - tak znie v úvodných dňoch roka biblická výzva pretločená do titulku tohto príspevku. Pokúsme sa vyvážiť čas nejakou adekvátnou hodnotou! Vari postavením pomníka? Alebo dosiahnutým spoločenským postavením, či vysokými príjmami a nahromadenými vecami? Čím zaplatiť za drahocenný čas, alebo čím ho vykompenzovať? Máme sa uspokojiť s očakávaním láskavého hodnotenia nad hrobom, že „naplno pracoval pre dobro spoločnosti a rodiny, nešetril sa, ale využíval svoje obdarovanie, ako najlepšie vedel..."

A otázky pribúdajú. Čomu venujeme nám darovaný čas? Komu najviac a kde by sme mohli pridať alebo ubrať? Ako využívame čas, ktorý nám ušetrila technika? Neokrádame seba a iných?

Úspešne prežiť život nemusí trvať veľa rokov. Využíme naplno každú chvíľu. No majme na pamäti aj tohto roku, že múdry hospodár rešpektuje pri investovaní zásadu: Nebuďte múdri len pre seba.

Plk.ThMgr. Tomáš SEMKO

Prví absolventi

Po rozdelení ČSFR nebolo možné na Slovensku študovať niektoré špecializácie. Svojím spôsobom to pocítovali aj ozbrojené sily. Jednu z týchto dier sa podarilo zaplátať až v decembri minulého roku. Práve vtedy ukončilo na Fakulte špeciálnej techniky Trenčianskej univerzity A. Dubčeka postdiplomové štúdium prvých 13 profesionálnych vojakov.

Osem mesiacov sa vzdelávali v študijnom odbore: Konštrukcia a výroba špeciálnej techniky. Riaditeľ Odboru vojenského vzdelávania a koordinácie programových prvkov na MO SR Doc. Dr. Gustáv Ušiak, PhD. i vtedajší zástupca síl výcviku a podpory OS SR brigádny generál Ján Kačmár (dnešný veliteľ spomínaného veliteľstva) vysoko ocenili spoluprácu rezortu s Trenčianskou univerzitou pri ďalšom vzdelávaní profesionálnych vojakov. Dekan Fakulty špeciálnej techniky Prof. Ing. Bohumil Batora CSc. kontroval pochvalou na vysokú úroveň študentov aj ich záverečných prác.

Cenu rektora za diplomovú prácu získal podplukovník Dušan Gavlas zo spojovacieho veliteľstva, ceny dekana nadporučík Róbert Mitunik z veliteľstva logistiky a nadporučík Rastislav Bohunický zo spojovacieho veliteľstva. Rektor Trenčianskej univerzity Doc. Ing. Juraj Wagner, CSc. s uspokojením konštatoval, že v súčasnosti pokračuje v postdiplomovom štúdiu ďalších vyše 30 profesionálnych vojakov. Dvaja z terajších absolventov sa dokonca prihlásili na doktorandské štúdium. Jeden z nich, nadporučík Jozef Dudáš z levičského mechanizovaného práporu vidí práve v úspešnom štúdiu jednu z možností, ako zvýšiť svoje šance lepšie sa uplatniť vo formujúcich sa plne profesionálnych ozbrojených silách. Väčšina študentov zamerala témy na tie oblasti, ktoré potrebujú riešiť na svojich pracoviskách. Napríklad zástupca veliteľa VVP Lešť major Roman Grnáč ju orientoval na simulačné technológie, keďže sa práve v tomto výcvikovom priestore vytvára centrum simulačných technológií.

Text a foto: **Jozef ŽIAK**

„Manévre" v Domaniži

Kultúrne - prezentačné podujatie Manévre s Plnou poľnou zorganizovala v decembri armádna redakcia Slovenského rozhlasu a VIA MO SR v Domaniži pri Považskej Bystrici. Deti a učitelia zo školy, ktorú navštevuje 350 žiakov, si mohli vypočuť napríklad zážitky z mierových misií a vojenských operácií z úst príslušníkov 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline. Vojaci im predviedli aj ukážky bojového umenia a prácu so zbraňami. Moderátorka Petra Repková osobitne privítala deti z tamojšieho detského domova, s ktorým má rezort obrany družobné vzťahy. Veľký ohlas malo predstavenie rotného Ľudovíta Erneka, profesionálneho vojaka z posádky Rašov, ktorý v tomto detskom domove vyrastal a navštevoval aj miestnu školu. Po programe, ktorý sprevádzala hudobná skupina Fornax, zavítali príslušníci rezortu priamo do detského domova. Šéfredaktor časopisu OBRANA Pavol Vitko, ktorý je gestorom družby, prijal od riaditeľa domova Ing. Vladimíra Varechu podakovanie za ústretovosť vedenia rezortu obrany. Pol stovky tunajších detí sa aj vďaka nej mohli zúčastniť napríklad na podujatiach Deň detí s ozbrojenými silami a Slovenským rozhlasom či na Dni ozbrojených síl a NATO. Podľa riaditeľa V. Varechu domov leží v relatívne nie bohatom regióne a málokedy sa im podarí na dofinancovanie ich aktivít získať pozornosť sponzorov. O to viac si vážia priateľské vzťahy s rezortom obrany.

- pv-

Krv z Martina

Príslušníci Práporu okamžitej reakcie z Martina ukončili vlnajší výcvik začiatkom zimy vyvedením do VVP, kde nacvičovali aj boj v zastavanom priestore. Hoci pri tejto činnosti - obrazne povedané - bojovali až do poslednej kvapky krvi, predsa si len niečo z tejto najvzácnnejšej tekutiny ušetrili aj pre tých, čo ju práve nevyhnutne potrebujú pre záchranu života. V decembri totiž šesťdesiat príslušníkov práporu darovalo v Ústrednej vojenskej nemocnici Ružomberok svoju krv.

kpt. Jaroslav POLÁK

Generál sa pokúšal nastúpiť do preplneného autobusu, ale nejaký vojak sa prepchal okolo neho a obsadil mu miesto. Generál ho začal napomínať.

- Prepáčte, pán poručík... - zjavne rozrušený generál ukazuje na zlaté pásiky na výložkách.

- Oh, prepáčte, pán major.

Generál zelený od zúrivosti ukazuje na lipové listy.

- Odpáľ, horár!

• • •

Poručík si zvolá nováčikov a pýta sa ich:

- Je medzi vami niekto, kto sa rozumie elektrine?

- Ja, pán poručík, - prihlási sa vojak Šmarc. - Mám elektrotechnickú priemyslovku.

- Výborne vojak. Tak na izbe dohliadni, aby bolo o desiatej večer zhasnuté!

• • •

Na vojenčine pri cvičných streľbách sa kapitán pýta vojaka:

- Vojak, čím sa živíte v civile?

- Prečo sa pýtate, pán kapitán?

- Ja nič, len vás tak pozorujem, že vždy, keď vystrelíte, tak vytiahnete vreckovku a potierate všetky odtlačky na zbrani.

Fotozaujímavosť

Láska naprieč misiami

Aj tohtoročné Vianoce a Silvestra bola väčšina z približne 650 príslušníkov ozbrojených síl SR nasadených v zahraničných misiách bez svojich blízkych. Patrí k nim aj poručíčka Martina Brettschneiderová a poručík Slavomír Janeček. Martina aj Slavo v roku 2002 skončili Vojenskú akadémiu v Liptovskom Mikuláši ako dvaja najlepší absolventi - a už štyri roky sú zaľúbení. Ich láska však prechádza zaťažkávajúcou skúškou. Poručíčka Brettschneiderová totiž slúži v misii KFOR v Kosove a poručík Janeček v misii UNDOF na sýrskych Golanských výšinách. „Za posledného pol roka sme sa videli deväť dní počas spoločnej dovolenky. Nabudúce sa stretne azda až v marci," zdôveril sa poručík, ktorý mal na Štedrý deň 24-hodinovú službu na medzinárodnom veliteľstve misie, kde moni-

Pavol VITKO

Foto: autor a Bernard ROŠTECKÝ

Správne odpovede: 1b, 2a, 3a, 4c, 5a, 6b, 7c

Súdnička

Slob. Erik B. chodil s priateľkou Evou vyše roka. Bola to láska so všetkými radosťami, ale aj hádkami, ktoré vyplývali najmä z toho, že Erik rád pozeral na dno pohárika. Eva tento neduh po nesplnených sľuboch Erika, že sa polepší, už trpieť nemienila a jedného dňa mu oznámila, že láske je koniec.

Pomsta nebýva vždy sladká

Erik si za žiadnu cenu nechcel pripustiť, že chyba je hlavne v ňom a vinu dával predovšetkým Evinmu strýkovi Róbertovi. Tento mal podľa Erikovho presvedčenia rozširovať o ňom nepravdivé informácie a popudzovať ne-ter Evu voči nemu, čo zapríčinilo ich rozchod. A tak jednej júnovej noci Erik preskočil zamknutú bránu do dvora a vošiel cez nezamknuté dvere do domu Evinho strýka, ktorý práve v tom čase kľačal na kolenách a umýval si tvár v lavóre. Erik nelenil a kopol Róberta do tvárovej časti hlavy, čím mu spôsobil zlomeninu nosových kostí a pomliaždeniny koreňa nosa a čela. Zranenia si vyžiadali práceneschopnosť a liečenie 12 dní. Erik týmto „hrdinstvom“ považoval celú vec za vybavenú, zlosť ho prešla a po pomste ho zalial akoby slasťný pocit na duši. Iného názoru bol však Vojenský obvodový súd v Banskej Bystrici. Erikovu pomstu kvalifikoval ako trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, 2 Tr. zák. v súbehu s trestným činom ublíženia na zdraví podľa § 221 ods. 1 Tr. zák.. Sladký pocit z pomsty "osolil" Erikovi trestom odňatia slobody na 8 mesiacov s podmieneným odkladom výkonu trestu na ročnú skúšobnú dobu spolu s povinnosťou uhradiť poškodenému Róbertovi škodu vo výške 1 425,- Sk.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Príbeh

Vianoce som prežil v misii Operácia iracká sloboda. Pracovné povinnosti ma prinútili oslavovať sviatky pokoja a mieru v kruhu našich poľských kolegov.

Poľská štedrosť

Boli to Vianoce 2004 na poľský spôsob. Aj na vigliiu som ráno prišiel do práce. Prezeral si fotku za fotkou, spomínal a uvedomil si, aké krásne Slovensko máme. Ale musel som ísť pre takéto zistenie až do Iraku a sláviť tu vigliiu? Poviem rovno: som o poznanie bohatší. Slovensko mi v Iraku pripadá ako zasnežená hručka zeme, ako oáza zelenšia než amazonský prales. Žijú v nej krásni ľudia. Musel som mať pri sebe nejakého Araba, aby som pochopil, že Slovensko je kus drahej zeme, kde sa oplatí prežiť štvrt storočia? Určite nie, ale prostredie zrejme dokáže otvárať oči... Skvelý obed mi ich pomaly zatváral. Nestačil som tráviť, keď prífrčal kolega s tanierom plných oblátok, z ktorých jednu mi vložil do ruky. Zbytočne som čakal med. Poľským kolegom by mohol spôsobiť galibu pri delení sa o svoju oblátku so známymi. Bolo ich v miestnosti vyše sto a ja - jediný Slovák. Najprv som počúval ich zvyklosti a potom som začal našky. Krásny poľský zvyk praskajúcej oblátky sa mi zapáčil natoľko, že som sa pridál - držal som oblátku pre niekoho iného a naopak - ochutnával som tú jeho. Oblátka sa minula, a to sa ku mne blížil ďalší vojak. Čo teraz? - hovorím si v duchu. On odlomil polovicu z toho mála, čo mu v ruke z veľkej oblátky ostalo a dal mi to do ruky. Krásny prejav ľudskej štedrosti. Slávili sme vigliiu a jedli sme bigos, barszcz, slané ryby v oleji, rybací šalát a kyslú uhorku. Štábu poľskej televízie som sa zveril s obdivnými pocitmi. Pridal som pár receptov, čo robia tie naše Vianoce štedrými, voňavými a chutnými. Medzi poľskými kolegami prežil som krásny sviatok. So slovenským pocitom šťastia som sa poďakoval za pozvanie na niečo také pekné, ako poľská vigília v skutočnosti je, aj keď tisíce kilometrov od našich domovov v ďalekej irackej zemi.

npor. Ing. Richard Hlavňa, Irak

Autor výroku: Milan Ružička	bojová príprava (skr.)	zn. kvalitnej múky	landing zone aeroplanes (skr.)	Open Learning for land offices	4	mužské meno	ohorok	rybárska sieť (hovor.)	<u>pomôcky:</u> Bolondos, rem, Gat, Atamanov	ruka (tel.)	v marketingu dopyt, skúmanie	cvičiteľ	grganie	má meniny 5.12.
bláznivý po maďarsky									poschodie po česky					
lepením pospájal									zubné <u>zlat</u> o Anno domini					
Autor: Vojtech Kúkoľ	vrznutie	3 1												
vojenská nemocnica (skr.)			vyvaloval <u>oči</u> (expr.) stáva sa modrým					litovská <u>nár. pieseň</u> blato po rusky						pravde- podobne
fáza spánku (snivanie)				skr. výrazu <u>osobný</u> má meniny 1.7.				meno švédskej herečky Leander	cudzie <u>žen.meno</u> oživovať po latinsky					
zvedenie, zvädzanie					mierne alkoholický nápoj (Rusko)	domáce <u>úžitkové</u> <u>zvier</u> o táto				ryža po Rusky meno nórskeho kráľov				
<u>pomôcky:</u> animo, daina, ane, audit	Úradná <u>vyhláška</u> Zjednotená strana práce						potreba <u>horolezcu</u> filistínske mesto				vajce po Nem, český <u>dórazný</u> zápor			
ľudoop, kt. nemá porušené zdravie													obrana ľudu (skr.)	vojenská <u>akadé</u> mie (skr.)
rieka vo Francúzsku						ruský režisér kreslených filmov								
bývalá odevná fabrika v ČSSR						2								

Viacúčelový vrtuľník NH90

V roku 2004 dodal výrobca prvé sériové viacúčelové vrtuľníky NH90 zákazníkom v Nemecku a v Taliansku. V tomto roku bude nasledovať Francúzsko a v roku 2007 získa prvý sériový vrtuľník NH90 aj Holandsko. Medzinárodnú výrobnú spoločnosť NH Industries spoločne vytvorili vrtuľníkové firmy AgustaWestland (32 %), Eurocopter (62,5 %) a Stork Fokker (5 %). Spoločnosť vyvíja dve základné modifikácie - taktický transportný vrtuľník TTH a námorný vrtuľník pre fregaty NATO označený skratkou NFH. Kontrakt na dodanie prvých 243 sériových vrtuľníkov NH90 podpísali účastníci programu v júni 2000 - Nemecko na 80 vrtuľníkov vo variante TTH, Francúzsko 27 kusov verzie NFH, Taliansko 46 kusov NFH a 70 TTH a Holandsko 20 vrtuľníkov verzie NFH. V súčasnosti disponuje spoločnosť NH Industries pevnými objednávkami z 11 krajín na 345 vrtuľníkov radu NH90 a opčnými objednávkami na ďalších 86 strojov. Vrtuľník má klasickú konfiguráciu s jedným štvorlistovým nosným rotorom a štvorlistovým vyrovnávacím rotorom umiestneným na konci masívneho chvostového nosníka. Jeho konštrukciu charakterizuje veľmi rozsiahle použitie kompozitových materiálov. Vrtuľník NH90 má dĺžku s otáčajúcimi sa rotormi 19,6 m, výšku s otáčajúcimi sa rotormi 5,4 m. Maximálna vzletová hmotnosť je 9 100 kg a najväčšia cestovná rýchlosť je 260 km/h.

Text a foto: Miroslav GYÚRÖSI

Správne odpovede z OBRANY č. 24/2004:

- č. 1 - rok 2007
- č. 2 - východný Tímor
- č. 3 - Košice

Výherca súťaže z OBRANY č. 24/2004:

Ing. František Andraščík, Rožňava

Vylúštenie krížovky z OBRANY č. 24/2004

Ak chceš, nenáviď bohatých a mocných, ale nikdy ich neuraz.

Výherca krížovky z OBRANY č. 24/2004

Emil Chlebak ml., Matiašovce

Otázka č. 1

Koľko listov má nosný rotor vrtuľníkov radu NH90?

Otázka č. 2

V ktorom členskom štáte NATO ukončili koncom roku 2004 vojenskú základnú službu a prešli na profesionálnu armádu?

Otázka č. 3

V ktorom posádkovom meste sídli 5. pluk špeciálneho nasadenia Jozefa Gabčíka?

Odpoveď spolu so spätočnou adresou pošlite na korešpondenčnom lístku najneskôr do 7. 2. 2005 na adresu redakcie: Redakcia OBRANA, Vydavateľská a informačná agentúra MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava